

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Politické aspekty řízení a rozvoje municipalit –
rozhodování samospráv Lipníku nad Bečvou a Bystřice
pod Hostýnem**

Bc. Martina Černá

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Martina Černá

Veřejná správa a regionální rozvoj – k. s. Šumperk

Název práce

Politické aspekty řízení a rozvoje municipalit – rozhodování samospráv Lipníku nad Bečvou a Bystřice pod Hostýnem

Název anglicky

Political aspects of management and development in the Municipality of Lipník nad Bečvou and Bystřice pod Hostýnem

Cíle práce

Tématem diplomové práce je problematika místní samosprávy a rozvoje obcí. Výzkum bude zaměřen na vybrané obce Lipník nad Bečvou (okres Přerov) ležící v Olomouckém kraji a Bystřici pod Hostýnem (okres Kroměříž) ležící ve Zlínském kraji. Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu:

1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obcí.
2. Identifikovat aktéry politického procesu ve vybraných obcích (lokální politické subjekty, zájmové skupiny a podobně).
3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místních samospráv v oblasti rozvoje obce. Analyzovat vybrané investiční akce obecních samospráv.

Metodika

Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých velikostí. Práce bude postavena jako komparativní případová studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

Lipník nad Bečvou, Bystřice pod Hostýnem, místní samospráva, rozpočet, investice, rozhodování samospráv

Doporučené zdroje informací

- BALÍK, S. *Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BALÍK, S. Metodologie výzkumu komunální politiky. In Fiala, P., Strmiska, M. *Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody*. Brno: CDK, 2005. ISBN 80-7325-074-8
- BERNARD, J. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.
- ČMEJREK, J. – BUBENÍČEK, V. – ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru : specifika politického života v obcích ČR*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- ČOPÍK, J. – KOPŘIVA, R. – ČMEJREK, J. Mayors as a variable in typologies of local governments: a case study of the Czech Republic. *Local Government Studies*. 2019. DOI: 10.1080/03003930.2019.1699069.
- HEINELT, H. – MAGNIER, A. – CABRIA, M. – REYNAERT, H. (eds.). *Political Leaders and Changing Local Democracy. The European Mayor*. Cham: Palgrave Macmillan, 2018. ISBN 978-3-319-67410-0.
- JÜPTNER, P. Komunální koalice a politické modely. *Politologické revue č.2*, 2004, s. 80-101
- KRUNTORÁDOVÁ, I. *Politické aspekty financování českých měst*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2744-1.
- NAHODIL, F. *Veřejné finance v České republice*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-162-5.
- PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy: Teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. ISBN 78-80-7357-614-1.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 28. 9. 2020

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 29. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Politické aspekty řízení a rozvoje municipalit – rozhodování samospráv Lipníku nad Bečvou a Bystřice pod Hostýnem" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou velmi poděkovala Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D. za odborné vedení, vstřícnost, věcné připomínky, komentáře a věnovaný čas, kterými podpořil zpracování této diplomové práce. Dále respondentům za jejich ochotu a milou spolupráci při poskytování rozhovorů a také mé rodině za trpělivost a podporu.

Politické aspekty řízení a rozvoje municipalit – rozhodování samospráv Lipníku nad Bečvou a Bystřice pod Hostýnem

Souhrn

Diplomová práce se zabývá řízením, hospodařením a rozvojem vybraných měst. Práce je komparativní případovou studií. Výzkum je zaměřen na město Lipník nad Bečvou (okres Přerov) ležící v Olomouckém kraji a Bystřici pod Hostýnem (okres Kroměříž) ve Zlínském kraji. Cílem práce je charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obcí, identifikovat aktéry politického procesu, definovat charakter rozhodovacího procesu místních samospráv v oblasti rozvoje obce a analyzovat vybrané investiční akce obecních samospráv. Práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část představuje literární rešerši, která vymezuje základní pojmy vztahující se k řízení, hospodaření a rozvoji obcí v České republice. Praktická část je zaměřena na komparované obce a vyhodnocení výsledků zjištěných prostřednictvím financování obcí a analýzy hospodaření.

Jedním ze závěrů diplomové práce je zjištění, že starosta je klíčovou osobou při formulování rozvojových cílů v obou komparovaných městech a jeho iniciativa při rozhodování má velkou váhu.

Klíčová slova: Lipník nad Bečvou, Bystřice pod Hostýnem, samospráva, rozpočet, investice, rozhodování samospráv

Political aspects of management and development in the Municipality of Lipník nad Bečvou and Bystřice pod Hostýnem

Summary

The diploma thesis deals with the economy, management and development of the selected municipalities. The diploma thesis is a comparative case study. The research is focused on the municipality Lipník nad Bečvou (Přerov District) located in the Olomouc Region and Bystřice pod Hostýnem (Kroměříž District) in the Zlín Region. The aim of the diploma thesis is to characterize the main socio – economic indicators of the municipalities, identify the actors of the political process, define the character of the decision – making process of the local governments in the area of municipality development and analyse selected investment actions in the self – government of municipalities. The diploma thesis is divided into two parts. The theoretical part presents literary research which defines the basic concepts related to the economy, management and development of municipalities in the Czech Republic. The practical part is focused on the comparative municipalities and the evaluation of the results found through the financing of the municipalities and the analysis of the economy.

One of the conclusions of the diploma thesis is the finding, that the mayor is the key person in the formulation of development goals of the both compared municipalities and his initiative at decision - making has a big weight.

Keywords: Lipník nad Bečvou, Bystřice pod Hostýnem, self – government, budget, investment, decision – making in governments

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	15
3.1 Veřejná správa.....	15
3.2 Obecní samospráva	15
3.2.1 Obec	16
3.2.2 Orgány obce	17
3.2.3 Rozhodování v obci	18
3.2.4 Občanská a politická participace občanů	20
3.3 Veřejné finance	21
3.3.1 Financování obcí.....	21
3.3.2 Daňové příjmy a rozpočtové určení daní	22
3.3.3 Nedaňové příjmy.....	24
3.3.4 Kapitálové příjmy	24
3.3.5 Přijaté dotace (transfery).....	24
3.3.6 Běžné a kapitálové výdaje	25
3.4 Nástroje finančního hospodaření obce	26
3.4.1 Rozpočtový proces.....	27
3.4.2 Rozpočet obce.....	27
3.4.3 Střednědobý výhled rozpočtu	28
3.4.4 Majetek	28
3.4.5 Participativní rozpočet	28
3.5 Místní akční skupiny a svazky obcí	29
3.5.1 Místní akční skupiny.....	29
3.5.2 Svazky obcí.....	29
4 Vlastní práce	31
4.1 Základní charakteristika vybraných municipalit	31
4.1.1 Lipník nad Bečvou	32
4.1.2 Bystřice pod Hostýnem.....	35
4.2 Demografická struktura vybraných měst	37
4.2.1 Vývoj počtu obyvatel.....	37
4.2.2 Shrnutí.....	39
4.3 Analýza samospráv, řízení, hospodaření, investiční činnosti a spolupráce vybraných měst	40

4.3.1 Samospráva, řízení, hospodaření, investiční činnost a spolupráce v Lipníku nad Bečvou	40
4.3.2 Samospráva, řízení, hospodaření, investiční činnost a spolupráce v Bystřici pod Hostýnem.....	50
5 Shrnutí, výsledky a diskuse	60
6 Závěr.....	67
7 Seznam použitých zdrojů	69
8 Přílohy	73

Seznam obrázků

Obrázek 1: Schéma rozdělení rozpočtového určení daní od 1. 1. 2020.....	23
Obrázek 2: Mapa České republiky s vyznačením komparovaných měst Lipník nad Bečvou a Bystřice pod Hostýnem.....	31

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet obcí v ČR v letech 1989 – 2020	16
Tabulka 2: Rozpočtové určení daní – váha jednotlivých koeficientů pro obce	24
Tabulka 3: Vývoj počtu obyvatel od r. 1869 ve městě Lipník n/B	37
Tabulka 4: Počet obyvatel a průměrný věk ve městě Lipník n/B v letech 2015 - 2019 ...	38
Tabulka 5: Vývoj počtu obyvatel od r. 1869 ve městě Bystřice p/H	38
Tabulka 6: Počet obyvatel a průměrný věk ve městě Bystřice p/H v letech 2015 – 2019	39
Tabulka 7: Rozpočet města Lipník n/B v letech 2014 – 2019 (v tis. Kč.)	43
Tabulka 8: Druhové členění příjmů ve městě Lipník n/B v letech 2014 – 2019	44
Tabulka 9: Druhové členění výdajů ve městě Lipník n/B v letech 2014 -2019.....	45
Tabulka 10: Stav majetku města v letech 2014 – 2019 v tis. Kč.....	46
Tabulka 11: Výše dotací, které město Lipník n/B v roce 2019 obdrželo na realizaci staveb	47
Tabulka 12: Rozpočet města Bystřice p/H/ v letech 2014 – 2019	51
Tabulka 13: Druhové členění příjmů ve městě Bystřice p/H v letech 2014 – 2019.....	53
Tabulka 14: Druhové členění výdajů ve městě Bystřice p/H v letech 2014 -2019.....	54
Tabulka 15: Stav majetku města v letech 2014 – 2019 v tis. Kč	54

Tabulka 16: Výše dotací, které město Bystřice p/H v roce 2019 obdrželo na realizaci staveb	56
Tabulka 17: Druhové členění příjmů a výdajů v porovnávaných městech v letech 2014 – 2019 na 1 obyvatele	63

Seznam grafů

Graf 1: Iniciativa k investiční akci dle velikosti obcí (v %)	20
Graf 2: Vývoj počtu obyvatel od r. 1869 ve městě Lipník nad Bečvou	37
Graf 3: Vývoj počtu obyvatel od r. 1869 ve městě Bystřice pod Hostýnem	38
Graf 4: Rozpočet města Lipník nad Bečvou v letech 2014 - 2019	43
Graf 5: Rozpočet města Bystřice pod Hostýnem v letech 2014 - 2019	52
Graf 6: Předjednání investic na pracovním jednání zastupitelstva (v %).....	61
Graf 7: Iniciativa k investiční akci dle velikosti obcí (v %).....	64

1 Úvod

Územní samospráva v českých zemích probíhala v historii rozporuplným vývojem. Procházela extrémně centralizačními tendencemi, omezováním samosprávného postavení i potlačováním autonomie územní samosprávy až po poměrně výraznou autonomii s decentralizací pravomocí územní samosprávy.

Obce jsou jedním z hlavních základů demokratického systému a právo občanů podílet se na řízení veřejných záležitostí je jedním z demokratických principů.

Volený orgán – zastupitelstvo obce - rozhoduje o způsobech hospodaření obce se svým majetkem. Toto hospodaření musí být zveřejňováno, aby byla možná kontrola jak občanská, tak odborná veřejná.

Starostové často řídí obec v podmínkách napjatých rozpočtů a prostředky jim dostačují pouze na běžný provoz. Závažným nedostatkem v případě některých obcí je absence finančních prostředků na investice.

Tato diplomová práce bude zkoumat, jaké rozhodovací mechanismy probíhají v oblasti rozvoje obcí a na kolik dosahují vnitřní procesy vybraných obecních samospráv lokálních cílů, dále do jaké míry jsou představitelé obecních samospráv schopni rozvíjet komunitu a poskytovat tak kvalitní prostředí pro život obyvatel, jaké investiční aktivity obce v posledních letech realizovaly a jaké plánují v blízké budoucnosti a v neposlední řadě také jaké využívají možnosti čerpání dotací pro investiční činnosti.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Předmětem diplomové práce je problematika místní samosprávy a rozvoje obcí. Výzkum je zaměřen na vybrané obce Lipník nad Bečvou (okres Přerov) ležící v Olomouckém kraji a Bystřici pod Hostýnem (okres Kroměříž) ležící ve Zlínském kraji. Cílem práce je analyzovat hospodaření a financování vybraných obcí a dále vyhodnotit fungování místních samospráv z hlediska rozhodovacích mechanismů v oblasti rozvoje obcí.

V rámci zvoleného tématu jsou stanoveny dílčí cíle:

- 1) Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obcí.
- 2) Identifikovat aktéry politického procesu ve vybraných obcích.
- 3) Definovat charakter rozhodovacího procesu místních samospráv v oblasti rozvoje obce.
- 4) Analyzovat vybrané investiční akce obecních samospráv.

Obce byly vybrány na základě několika podobných socioekonomických a místních charakteristik. Z demografického hlediska mají komparovaná města stejný počet obyvatel cca osm tisíc a vykazují celorepublikový trend stárnutí obyvatelstva. Obě města hospodaří s podobnou výší rozpočtů, dlouhodobě se vyznačují stabilní personální situací v samosprávě. Oba starostové jsou ve výkonu funkce šesté volební období. Obě města jsou obcemi s rozšířenou působností a centry správních obvodů.

Tato dvě zvolená menší města mohou mít proměnlivé rozhodovací mechanismy v oblasti rozvoje – podle místních aspektů blíží se menším obcím či větším městům. Na tuto oblast se bude zaměřovat výzkum v této diplomové práci, který by zároveň měl odpovědět na dvě výzkumné otázky. První otázkou je, co předchází vlastnímu rozhodnutí zastupitelstva obce a jací aktéři vstupují do rozhodovacího procesu v oblasti rozvoje obce. Z dosavadních výzkumů vyplývá, že vlastnímu rozhodnutí zastupitelstva obvykle předchází neoficiální pracovní jednání. Svolavateli jsou zpravidla starostové a tímto předjednáním se zastupitelé připravují „pozici“ k prosazení agendy. Ne vždy se schází všichni členové zastupitelstva. V některých obcích (většinou větší města) tato jednání pořádají odděleně zastupitelé koaliční a opoziční nebo zastupitelé různých zastupitelských

klubů. Smyslem těchto setkání je připravit jednání řádného zastupitelstva tak, aby bylo konsensuální, akceschopné. (Kopřiva, Čopík, Čmejrek, 2019, s. 8-9)

Druhou výzkumnou otázkou je, jakou roli hraje starosta z hlediska iniciativy v rámci rozhodovacího procesu místní samosprávy v oblasti rozvoje obce. Z výsledků provedeného dotazníkového šetření autorů Kopřivy, Čopíka a Čmejrka se ukazuje, že úloha starostů je z hlediska iniciativy k rozhodování o významných tématech v obci klíčová. 83,6 % starostů přichází s impulzem k investicím. Žádná jiná šetřená kategorie možných „iniciátorů“ není tak významná. Zároveň se ukazuje, že ve větších obcích je spektrum iniciátorů agendy pestřejší a jejich podíl vyrovnanější. Např. zaměstnanci obecních úřadů podněcují rozhodování v oblasti investičních akcí spíše v obcích o velikosti pět tisíc a více obyvatel. Jedná se zpravidla o města, která jsou ve věci výkonu přenesené působnosti pověřena působením v širších správních obvodech a disponují rozsáhlejším úředním aparátem. (Kopřiva, Čopík, Čmejrek, 2017, s. 490 - 494)

2.2 Metodika

Obce byly vybrány na základě podobných charakteristik, které budou dále představeny v praktické části a především, autorka této práce žila 22 let v Lipníku nad Bečvou a dodnes zde tráví čas s rodinou na chatě a zajímá se o dění a hospodaření v obci a využije tak znalostí místních poměrů. Obě obce spadají do kategorie velikostních typů podle počtu obyvatel do skupiny menší střední velikosti (1 701 – 9 000 obyvatel). (Jüptner, 2004, s. 82)

Při vypracování práce byl využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých velikostí. Práce je postavena jako komparativní případová studie dvou obcí. Ke sběru dat byly využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále byly použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

K získání potřebných informací byla data čerpána z Českého statistického úřadu a webových stránek obcí. Analýza hospodaření byla provedena z dat čerpaných z informačního portálu Monitor ministerstva financí, kde jsou uveřejněny veškeré údaje o rozpočtech vybraných měst. Pro potřeby analýzy a komparace vybraných měst byly použity dokumenty, jako například, závěrečný účet, střednědobý výhled rozpočtu, rozvaha nebo strategický plán rozvoje města. Dále byly provedeny polostrukturované rozhovory se

čtyřmi představiteli místních samospráv, kterým byly pokládány předem připravené otázky. V Lipníku nad Bečvou byl dotazován starosta města Ing. Miloslav Příkryl a člen zastupitelstva Roman Koutný. V Bystřici pod Hostýnem byl v rámci rozhovoru dotazován starosta města Mgr. Zdeněk Pánek a místostarosta Jiří Ott. Vzhledem k nepříznivé epidemiologické situaci nebylo možné rozhovory provádět osobně, proto byly otázky zaslány e-mailem a zodpovězeny písemně. Následně byly otázky telefonicky konzultovány a upřesňovány s jednotlivými představiteli. Všichni vybraní představitelé mají dlouholeté zkušenosti v zastupitelstvech místních samospráv, tudíž jsou považováni za odborníky v dané problematice. Seznam otázek k rozhovorům pro představitele vybraných měst je součástí přílohy.

3 Teoretická východiska

3.1 Veřejná správa

Veřejná správa je ta část národního hospodářství, která je financována z veřejných prostředků. Je v ní rozhodováno na základě veřejné volby a veřejnost má právo i povinnost důsledky veřejné volby kontrolovat prostřednictvím veřejné kontroly. Smí vykonávat pouze to, co jí je výslovně uloženo zákonem. Podstatou veřejné správy je státní administrativa ve vztahu k občanům, správa občanských záležitostí a také umožnění participace občanů na veřejném životě.

Podle subjektů vykonávajících veřejnou správu rozlišujeme státní správu a veřejnou samosprávu. Státní správou jsou myšlena především ministerstva a jiné ústřední orgány. Samosprávu vykonávají obce a kraje jako veřejnoprávní korporace a zájmové samosprávy. (Kruntorádová, 2015, s. 19)

3.2 Obecní samospráva

Obecní samospráva se zrodila v revolučním roce 1848. Územně vyšla z josefského katastru, nicméně již tehdy ne každé sídlo bylo samosprávnou obcí. (Balík, 2009, s. 17)

Postavení samosprávy v sobě neobsahuje pouze právní a sociálně-kulturní vymezení, stěžejní je její postavení v politickém systému. Přispívá k fungování právního státu. Je označována za tzv. čtvrtou moc. (Kruntorádová, 2015, s. 19)

Posláním obecní samosprávy je realizace vlastní samosprávné moci. Obec při výkonu své samosprávy spravuje sama sebe. Reálně však není možné, aby všechny otázky rozhodovala a veškeré úkoly své vlastní správy vykonávala jako celek. Proto si zřizuje své samosprávné orgány. (Balík, 2009, s. 12)

Český model místní samosprávy, v němž existují obce velmi malé velikosti a v tom je Česká republika mezi evropskými zeměmi poměrně výjimečná, mají svou demokraticky zvolenou samosprávu a rozpočet, se kterým samostatně hospodaří. (Bernard a kol., 2011, s. 11)

Český statistický úřad uvádí, že k 1. lednu 2020 bylo v ČR celkem 6258 obcí celkem ve 14 krajích. Počet obcí je dlouhodobě trvalý, tak jak je uvedeno níže v tabulce 1.

Tabulka 1: Počet obcí v ČR v letech 1989 – 2020

Rok	1989	1992	1995	1998	2001	2004	2006
Počet obcí	4 120	6 097	6 232	6 242	6 258	6 249	6 248
Rok	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020
Počet obcí	6 249	6 250	6 251	6 253	6 258	6 258	6 258

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

3.2.1 Obec

Obec je významným stupněm nejnižší úrovně vládnutí, což bývá někdy nazýváno jako Stadionův obecní řád z roku 1849 a jehož zásada zní: „Základem svobodného státu je svobodná obec.“ (Balík, 2009, s. 40)

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích říká, že obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů a tvoří územní celek, jenž je vymezen hranicí území obce.

Na místní úrovni jsou vykonávány úkony samosprávné i přenesené. Každá obec má zákonem definovaný okruh pravomocí, které vykonává a povinností, které jsou jí uloženy. (Kruntorádová, 2015, s. 57)

Výkon přenesené působnosti spadá do systému státní správy, což znamená, že stát přenesl na základě zákona některé pravomoci na obce, aby je pro stát vykonávaly jejich orgány, neboť jsou občanům nejbližší. Obec v přenesené působnosti vydává např. nařízení obce, či vede správní řízení. Samosprávou rozumíme oprávnění obstarávat právem vymezený okruh svých záležitostí samostatně. Do samostatné působnosti patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon.

Pro plnění těchto funkcí mají obce řadu nástrojů – od usnesení zastupitelstva či rady, přes uzavření smlouvy až po pravomoci v oblasti práva zahrnující vydávání obecně závazných vyhlášek v záležitostech samostatné působnosti a ukládání sankcí.

Ke zmíněnému rozdělení funkcí je nutno ještě doplnit poznámku o permanentním napětí mezi samostatnou a přenesenou působností, jež se neprojevuje pouze v oblasti financování působnosti přenesené, ale i v tendenci státu přistupovat k některým záležitostem samostatné působnosti jako k přenesené. (Balík, 2009, s. 31)

Studie Komunální koalice a politické modely Petra Jüptnera dělí obce do 4 velikostních typů podle počtu obyvatel. První skupinou jsou nejmenší obce s horní hranicí do 1700 obyvatel, druhou skupinu tvoří obce menší střední velikosti s intervalem 1701 – 9000 obyvatel, třetí skupinou jsou obce větší střední velikosti v intervalu 9001 – 45 000 obyvatel a čtvrtou skupinou jsou největší obce se spodní hranicí nad 45 000 obyvatel. (Jüptner, 2004, s. 82)

3.2.2 Orgány obce

Obec jakožto veřejnoprávní korporace může navenek jednat jen prostřednictvím svých orgánů. Orgány obce podle zákona o obcích jsou zastupitelstvo obce, rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce.

Zastupitelstvo obce je nejdůležitějším vrcholným orgánem obce, jehož členové jsou jako jediní voleni přímou volbou, tajným hlasováním podle zásad poměrného zastoupení. Počet členů zastupitelstva závisí na velikosti obce, např. velikost obce nad 3 000 do 10 000 obyvatel může mít 11 až 25 členů. Zastupitelstvo rozhoduje ve věcech samostatné působnosti. Pouze a jedině zastupitelstvu je vyhrazeno schvalovat program rozvoje obce, schvalovat rozpočet a závěrečný účet obce, rozhodovat o vyhlášení místního referenda, vydávat obecně závazné vyhlášky obce, vydávat územní a regulační plán obce apod. (Balík, 2009, s. 67-70)

Rada obce je výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti, která je ze své činnosti odpovědná zastupitelstvu obce. Tvoří ji starosta, místostarosta a další členové rady, volení z řad členů zastupitelstva obce. Počet členů rady obce je lichý – pět, sedm, devět nebo 11 členů, přičemž nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce. Rada obce se nevolí v obcích, v nichž zastupitelstvo obce má méně než 15 členů, zde její pravomoc vykonává starosta. Radě obce je vyhrazeno např. zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 43)

Starosta zastupuje obec navenek. Za výkon své funkce odpovídá zastupitelstvu obce. Svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva a rady obce, jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu.

Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta, tajemník a zaměstnanci obecního úřadu. V oblasti samostatné působnosti plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo nebo rada obce

a pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. Tajemník obecního úřadu je odpovědný starostovi za plnění úkolů obecního úřadu v samostatné i přenesené působnosti.

Výbory zastupitelstva a komise rady jsou iniciativními a kontrolními orgány. Povinností zastupitelstva obce je zřídit finanční a kontrolní výbor. Finanční výbor provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce. Kontrolní výbor kontroluje plnění usnesení zastupitelstva a rady obce a dodržování právních předpisů. (Balík, 2009, s. 74-78)

3.2.3 Rozhodování v obci

Rozhodování je v rámci územní samosprávy obcí České republiky svěřeno primárně voleným zastupitelům. Vlastní mechanismus rozhodování o vnitřních záležitostech obce ovšem není zákonem upraven. Ačkoliv zastupitelstvo nese klíčový díl odpovědnosti za rozhodování v samostatné působnosti obce, fakticky nemusí mít hlavní roli v iniciování takových rozhodnutí. Podnět může vzejít od řady aktérů i mimo zastupitelstvo, občanů obce nebo představitelů místních zájmových organizací. (Kopřiva, Čopík, Čmejrek, 2017, s. 482)

Na rozhodování a efektivnost hospodaření na úrovni územní samosprávy má vliv dělba pravomocí mezi volenými a výkonnými orgány, vztahy mezi nimi. Významné je postavení výkonných orgánů, v nich profesně zdatných úředníků, při zpracování analýz hospodaření, analýz alternativních možností zajišťování a financování veřejných statků pro rozhodování volených orgánů. (Peková, 2011, s. 58)

Pojem „community governance“ popř. „community leadership“ se snaží popsat změnu v pojetí podstatných úkolů místních samospráv, která proběhla v posledních desetiletích. Na rozdíl od původní role, která byla soustředěna zejména na poskytování veřejných služeb, zdůrazňuje community governance ty aspekty činnosti samosprávy, které z ní činí rozvojové ohnisko aktivně spolupracující s dalšími rozvojovými aktéry v lokalitě. (Bernard a kol., 2011, s. 26)

Starosta je nejdůležitějším aktérem obecní samosprávy. Podle typologie výkonu moci Getimise a Hlepase vytvořené pro účely analýzy starostenské role ve městech, může starosta vykonávat činnost ve dvou dimenzích. Tou první je autoritářská a kooperativní. Autoritářští vůdci preferují hierarchické řízení a spoléhají se především na vlastní kompetence, naopak kooperativní vůdci jsou otevření vůči politické participaci a spoléhají

se na podporu z komunity. Druhou dimenzí je strategická versus reproduktivní orientace. Strategičtí vůdci usilují o dosažení změny, mají tendence stanovovat dlouhodobé cíle a strategii k jejich dosažení. Naproti tomu reproduktivní vůdci usilují spíše o udržení status quo. Starostové označení jako „vizionáři“ kombinují při výkonu své role úsilí o strategické jednání a důraz na plánované změny s otevřeným kooperativním postojem vyzývajícím k participaci. Facilitátoři konsensu jsou kooperativní, ale uvažují méně strategicky. „City boss“ kombinuje strategický výkon moci s důrazem na autoritářské řízení úřadu. „Protektoři“ představují starosty trávající na hierarchickém řízení, kteří ovšem nevytváří rozvojové vize a strategie. (Bernard a kol., 2011, s. 28-29)

Další typologii, která se zaměřuje na pozici starosty v rámci vnitřního upřádkání municipalit, popisuje P. E. Mouritzen a J. H. Svára. Komunální systém rozdělují na čtyři typy.

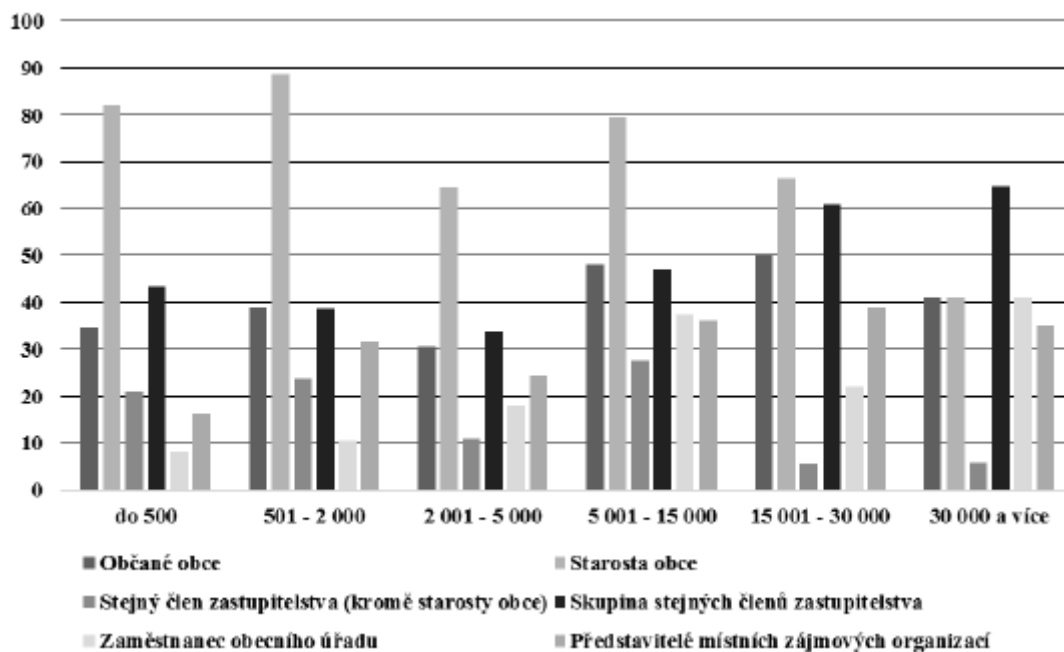
- Systém silného starosty, kdy zde přímo volený starosta ovládá většinu v zastupitelstvu a disponuje většinou exekutivní pravomoci.
 - Systém vůdce výboru, kdy jedna osoba – ne nutně starosta – je jasným politickým vůdcem obce, o exekutivní pravomoci se dělí s kolektivním orgánem, nad zastupitelstvem může i nemusí mít kontrolu.
 - Systém kolektivního vedení, kde má exekutivní pravomoci v rukou kolektivní orgán, jehož členy jsou volení členové zastupitelstva.
 - Systém manažerského výboru, kde jsou všechny exekutivní funkce v rukou profesionální administrativy, starosta má jen reprezentativní pravomoci.
- (Mouritzen, Svára, 2002)

Česká republika z výzkumu autorů Heinelta, Magniera, Cabria a Reynaerta v typologiích vystupuje jako země s kolektivním vedením. Čeští starostové se na rozdíl od ostatních častěji přiklánějí k prosazení rozhodnutí na základě svých pravomocí, prestiže a politického vlivu než k přijetí role zprostředkovatele a vyjednavče, jež přivádí zúčastněné k dohodě přesvědčováním, vytvářením prostředí důvěry a poskytováním informací a pobídek. (Heinelt, Magnier, Cabria, Reynaert, 2018, s. 487)

Z dotazníkového šetření autorů Kopřivy, Čopíka, Čmejčka vyplývá zjištění, že rozhodování v oblasti investičních akcí podněcují zaměstnanci obecních úřadů, a to spíše ve větších municipalitách nad pět tisíc obyvatel. Jedná se zpravidla o města, která jsou ve věci výkonu přenesené působnosti pověřena působením v širších správních obvodech a

disponují rozsáhlejším úředním aparátem. Městské úřady takto mohou mít kapacity k přípravě investičních akcí, ale zejména také k iniciativě takových příprav. (Kopřiva, Čopík, Čmejrek, 2017, s. 494)

Graf 1: Iniciativa k investiční akci dle velikosti obcí (v %)

Zdroj: Dotazníkové šetření „Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí 2016“

3.2.4 Občanská a politická participace občanů

Občanskou participaci lze chápat jako účast obyvatel na více či méně organizovaných aktivitách, při kterých lidé řeší společné potřeby nebo problémy a usilují o prosazování společných zájmů. Typickým projevem občanské participace je členství v občanských a zájmových sdruženích. Efektem je vyšší míra sociální integrace a také zvyšování vlivu občanů na veřejnou správu. (Bernard a kol., 2011, s. 171)

Občané se mohou účastnit také tvorby participativního rozpočtu a mohou tak rozhodovat o rozvoji své obce. Více se o tomto rozpočtu zmíním dále v podkapitole Participativního rozpočtu.

Občanská participace rovněž může nabývat protestních forem. Jedná se, například o různé petice nebo akce občanského odporu. V některých případech může taková akce

vyústit až do účasti ve volbách, např. v podobě vytvoření místního sdružení nezávislých kandidátů. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 82)

Politická participace občanů na lokálním politickém procesu bývá obvykle zkoumána ve třech rovinách. První rovinu představuje účast ve volbách. Druhá rovina zahrnuje, např. členství v politických stranách, zapojení do volebních a dalších aktivit politických stran. Třetí rovinou je zapojení občanů do veřejného života obce, např. zájem místních občanů o zasedání zastupitelstva a účast na něm. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 77)

S veřejným rozhodováním na úrovni územní samosprávy musí být vytvářeny potřebné předpoklady pro kvalitní občanskou kontrolu. Jedná se především o:

- Přístup občana k informacím. Občan musí mít k dispozici informace o hospodaření obce, dalších směrech sociálně-ekonomického rozvoje, informace o způsobu využívání majetku.
- Možnost občana vyjádřit své názory na hospodaření, vyjádřit své preference v oblasti lokálních veřejných statků, na jejichž financování platí daně a uživatelské poplatky a možnost ovlivnit rozhodování volených orgánů tak, aby jeho potřeby byly brány v úvahu.
- Umožnění občanovi aktivně se účastnit práce iniciativních a poradních orgánů.
- V neposlední řadě je to i zájem občana o věci veřejné. (Peková, 2011, s. 57-58)

3.3 Veřejné finance

Zahrnují peněžní vztahy vznikající při získávání, rozdělování a užití peněz patřících občanům a veřejnoprávním orgánům a organizacím, které s penězi občanů nakládají a spravují je. Slouží k uspokojování potřeb obyvatelstva na úrovni státu, regionů a místních lokalit. Zabezpečují veřejné úkoly a naplňují tak veřejné zájmy.

3.3.1 Financování obcí

System financování obcí v ČR je v současné době založen na třech pilířích. Prvním je pravidelný rozpočet, který obec nemůže nijak ovlivnit a odvíjí se od počtu jejích obyvatel. Druhý pilíř tvoří vlastní příjmy obce, především příjmy z její hospodářské

činnosti (pronájem majetku či podnikání). Třetí pilíř je tvořen systémem dotací z rozpočtu kraje, ze státního rozpočtu nebo z fondů Evropské unie. (Bernard a kol., 2011, s. 82)

Hlavními zdroji financování obcí jsou příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a transfery. Daňové příjmy tvořily v roce 2019 téměř 73 % podílu na celkových příjmech obcí. Transfery 16 %, nedaňové příjmy 9,3 % a kapitálové příjmy necelé 2 %. (Deník veřejné správy, 2019)

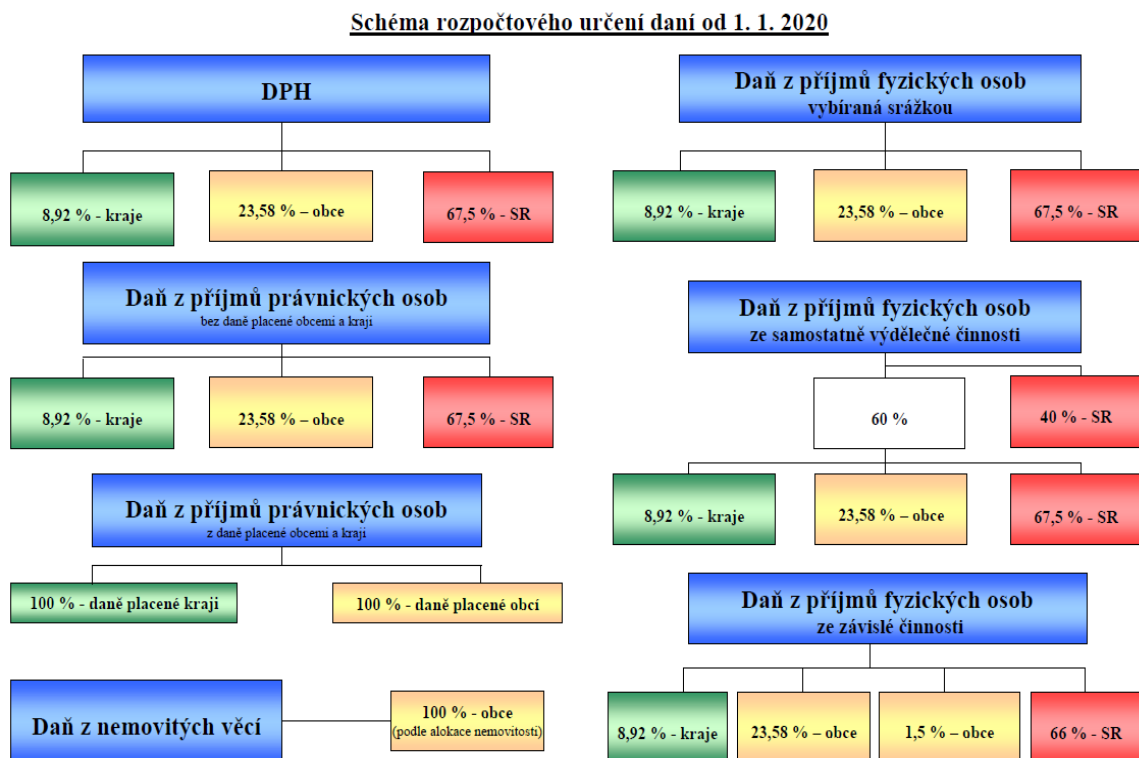
3.3.2 Daňové příjmy a rozpočtové určení daní

Daňové příjmy tvoří významný podíl v příjmech obce. Jsou to daně svěřené, sdílené daně, místní poplatky a správní poplatky, daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti či ze samostatně výdělečné činnosti, z kapitálových výnosů fyzických osob, daně z příjmu právnických osob, dále daně z příjmu právnických osob za obec, daň z přidané hodnoty, daň z hazardních her. Místní poplatky nepředstavují velký příjem do rozpočtu obce. Správní poplatky vykonává obec v rámci přenesené působnosti. (Nahodil a kol., 2009, s. 70)

Daňové příjmy tvoří téměř polovinu celkových příjmů a mohou tak ovlivňovat finanční stabilitu obcí. Rozhodování volených zástupců o alokaci finančních prostředků v případě jejich nedostatečnosti může dosahovat značných politických rozměrů a determinovat tak komunální politiku. Proto se zraky politických představitelů obcí upínají na zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, který od vzniku samostatné ČR a obnovení samosprávných celků doznal řady změn a novelizací a tento složitý vývoj stále není ukončen. Přijetí „spravedlivé“ podoby zákona není v podmínkách rozdrobené sídelní struktury a geografických, demografických, ekonomických a sociálních rozdílů obcí a měst vůbec lehké. (Kruntorádová, 2015, s. 9)

Rozpočtové určení daní určuje, do jakého rozpočtu příslušná daň nebo její podíl a jak velký podíl plyne. V ČR bylo od roku 1993 několikrát změněno ve prospěch obcí, od roku 2002 i ve prospěch krajů. Od roku 2001 je stanoveno samostatným zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. (Peková, 2011, s. 448)

Obrázek 1: Schéma rozdělení rozpočtového určení daní od 1. 1. 2020

Zdroj: www.financnisprava.cz

Od 1. 1. 2018 došlo u obcí k navýšení jejich podílu na dani z přidané hodnoty, a to na 23,58 %, což posílilo jejich rozpočty o cca 9,1 mld. Kč. Zároveň se navýšila váha kritéria počtu dětí a žáků ze 7 % na 9 %, což znamená vyšší daňové příjmy pro obce zřizující mateřskou nebo základní školu. Další faktor, který nelze opomenout a který má přímý vliv na rozpočtové hospodaření, je ekonomické chování obcí, tj. jejich postoj k investicím, ochota zapojit vlastní ušetřené prostředky při jejich financování nebo postoj k zadlužování. (Deník veřejné správy, 2019)

Tabulka 2: Rozpočtové určení daní – váha jednotlivých koeficientů pro obce

Do roku 2012		2013 - 2017		Od roku 2018	
Rozloha katastrál. území (celková)	3 %	Rozloha katastrál. území (max. 10 ha na 1 obyvatele)	3 %	Rozloha katastrál. území (max. 10 ha na 1 obyvatele)	3 %
Prostý počet obyv.	3 %	Prostý počet obyv.	10 %	Prostý počet obyv.	10 %
Počet obyv. uprav. přepočítávacími koeficienty	94 %	Počet obyv. uprav. přepočítávacími koeficienty	80 %	Počet obyv. uprav. přepočítávacími koeficienty	78 %
Počet dětí MŠ Počet žáků ZŠ	0 %	Počet dětí MŠ Počet žáků ZŠ	7 %	Počet dětí MŠ Počet žáků ZŠ	9 %
Celkem	100%	Celkem	100 %	Celkem	100 %

Zdroj: www.denik.obce.cz

3.3.3 Nedaňové příjmy

Mezi nedaňové příjmy řadíme příjmy z majetku, příjmy z vlastního podnikání, užitelské poplatky, příjmy sankční povahy - pokuty a ostatní nedaňové příjmy – dary, výnosy z veřejných sbírek.

3.3.4 Kapitálové příjmy

Příjmy z prodeje majetku by měly být využívány na financování investic potřebných ve veřejném sektoru (lokálním či regionálním). (Peková, 2011, s. 474) Vlastní kapitálové příjmy získávají obce a kraje prodejem svého majetku.

Obec může i finančně investovat. Může zvětšovat svůj majetek nákupem cenných papírů, pokud má potřebné finanční prostředky na jejich nákup. (Nahodil a kol., 2009, s. 71)

3.3.5 Přijaté dotace (transfery)

Účelem poskytování dotací je zajistit standardní úroveň veřejných služeb zajišťovaných municipalitami na různé úrovni. Poskytované dotace by měly přispět k vyrovnání místních potřeb obce a podporovat specifické činnosti obce.

Dotace a transfery tvoří po daňových příjmech druhou nejvyšší kategorii příjmů obcí a měst. Samosprávy jsou na nich závislé. Tuto kategorii je možné rozdělit do dvou

oblastí. Do první skupiny spadá výše příspěvku na přenesenou působnost, do druhé dotační systém jako takový. (Kruntorádová, 2015, s. 10)

Členit dotace můžeme do několika skupin. Základním členěním dělíme dotace na účelové a neúčelové. Účelový transfer musí obec použít na předem určený účel, s neúčelovým může nakládat dle svých potřeb. Účelové dotace jsou jednak neinvestiční (běžné – např. základní školství) a dále investiční (kapitálové – např. výstavba školy pro danou lokalitu). Většina dotací plyne do rozpočtů obcí a krajů ze státního rozpočtu. Další dělení dotací je podle nároku na přidělení, a to nárokové a nenárokové. Jestliže obec získává dotaci automaticky a nemusí o ni žádat, jde o nárokovou dotaci (spojena s výkonem určité veřejné služby). U nenárokové dotace se příjemce musí aktivně ucházet a záleží na příslušném ministerstvu, jak vyhodnotí účel, na který žadatel žádá dotaci a zda žádosti vyhoví či nikoli. Velká část nenárokových dotací plyne do územních rozpočtů z některých rozpočtových kapitol ministerstev, především MŽP ČR, MMR ČR, MŠMT ČR. Dále ještě musím zmínit Státní fond životního prostředí a Státní fond rozvoje bydlení. Vedle transferů ze SR a státních fondů mohou obce a kraje získávat i dotace z EU. Jsou to dotace nenárokové, musí se o ně žádat. Jejich poskytnutí je přísně účelové a souvisí s konkrétními projekty zapadajícími do cílů politiky soudržnosti EU. (Peková, 2011, s. 475)

Proces poskytování dotací by měl zachovávat příjmovou dostatečnost (objektivně posoudit potřeby obcí), spravedlnost a solidaritu, stabilitu a jednoduchost kritérií a motivaci na dobrém hospodaření obce.

3.3.6 Běžné a kapitálové výdaje

Výdaje rozpočtu obce závazně člení rozpočtová skladba. Důležité je členění výdajů z hlediska rozpočtového plánování, a to na plánované a neplánované (nahodilé), neboť obec není úplně soběstačná, a tak musí ve svých výdajích respektovat rozpočtové omezení dané příjmy svého rozpočtu. Výdaje rozpočtu dále dělíme na běžné a kapitálové výdaje. Běžné výdaje zahrnují platy zaměstnanců, neinvestiční nákupy, transfery, půjčky a ostatní výdaje. Kapitálové výdaje se člení na investiční výdaje, nákup akcií a majetkových podílů, kapitálové transfery, investiční půjčky a též ostatní výdaje. (Nahodíl a kol., 2009, s. 73)

Pro tuto diplomovou práci jsou důležité kapitálové výdaje a jejich financování.

Kapitálovými výdaji se financují především investice v lokálním a regionálním veřejném sektoru. Tyto výdaje jsou vynakládány na pořízení nových investic např. nákup dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku zejména v oblasti vzdělávání, bydlení, územního rozvoje, pozemních komunikací či komunálních služeb. V praxi je nutné analyzovat možnost a vhodnost různých forem pořízení investice a možnosti využití různých druhů finančních prostředků na financování investice, včetně návratných zdrojů a komunálního leasingu, aby výdaje územního rozpočtu byly vynaloženy maximálně hospodárně. (Peková, 2015, s. 536)

Obce pro realizaci investic využívají investiční úvěry, investiční dotace, úspory s minulých let nebo finance získané z prodeje obecního majetku.

Obce v roce 2019 investovaly do svého rozvoje 79 miliard korun, nejvíce v historii. Kapitálové výdaje obcí, tedy investice do vlastního rozvoje, byly v roce 2019 o dvě miliardy vyšší než v roce 2018 a vůbec nejvyšší v historii. V letech 2017 a 2016 však investovaly obce výrazně méně než obvykle. Ještě v roce 2015 šlo o 67 miliard korun, v roce 2016 už pouze o 41 miliard a v roce 2017 o 55 miliard. Důvodem bylo výrazné snížení investičních dotací v letech 2016 a 2017. Zatímco investice obcí do svého rozvoje byly v roce 2019 rekordně vysoké, objem investičních dotací stále ještě nedosahoval úrovně z roku 2015. Obce tak ve větší míře financovaly svůj rozvoj z jiných zdrojů, především úsporami v rámci provozu. Investiční dotace byly sice loni o necelých 5 miliard vyšší než v roce 2018, avšak stále o 7 miliard korun nižší než v roce 2015. Alespoň jednu investiční dotaci obdrželo 61 % všech obcí, ale u obcí do 199 obyvatel investiční dotaci získalo pouze 40 % z nich. Většina obcí (96 %) přitom v uplynulém roce uskutečnila nějakou rozvojovou investici, třetina z nich aniž by získala podporu ze strany státu v podobě investiční dotace. (Deník veřejné správy, 2020)

3.4 Nástroje finančního hospodaření obce

Finanční hospodaření územních samosprávných celků a svazků obcí se řídí jejich ročním rozpočtem a střednědobým výhledem rozpočtu, což vymezuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

3.4.1 Rozpočtový proces

Rozpočtové období trvá kalendářní rok. Rozpočtový proces, tj. všechny etapy probíhají většinou 1,5 roku. Standardně zahrnuje tyto etapy: sestavení návrhu rozpočtu, projednání v radě, projednání a schválení v zastupitelstvu, realizaci během rozpočtového období a průběžnou kontrolu plnění rozpočtu, následnou kontrolu plnění rozpočtu a sestavením závěrečného účtu obce. Rozpočet obce, stejně jako závěrečný účet jsou veřejnou záležitostí, proto musí být dodržena rozpočtová zásada publicity. Tyto dokumenty jsou projednávány na veřejných zasedáních zastupitelstva, jsou publikovány na úřední desce i na webových stránkách.

V průběhu rozpočtového procesu se musí dodržovat obecně platné rozpočtové zásady, tzn. každoroční sestavování a schvalování územního rozpočtu, reálnost a pravdivost rozpočtu, úplnost a jednotnost rozpočtu, dlouhodobá vyrovnanost rozpočtu, hospodárnost a efektivnost, účetní audit a přezkum hospodaření a zásada publicity. (Peková, 2011, s. 407 - 408)

3.4.2 Rozpočet obce

Rozpočet obce je decentralizovaným peněžním fondem, který se tvoří, rozděluje a používá primárně na principu nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti. Je též účetní bilancí a rozpočtovým plánem na kalendářní rok či nástrojem obecní politiky, který slouží ke splnění volebních programů obce. Obec sestavuje svůj rozpočet, který bilancuje příjmy s výdaji nutnými na zajištění potřeb lokálního veřejného sektoru, včetně přenesené působnosti, v příslušném rozpočtovém období. Dlouhodobým cílem hospodaření obce by měl být vyrovnaný rozpočet, případně přebytkový rozpočet. Může nastat i varianta schodkového rozpočtu. Hospodaření obce a její účetnictví podléhá povinnému auditu. (Nahodil a kol., 2009, s. 68)

V rozpočtovém plánování se stále více klade důraz nejenom na roční rozpočet, ale i na kratší rozpočtové plánování v průběhu rozpočtového období a zejména pak na víceletý rozpočtový výhled, který vyžaduje i zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. (Peková, 2011, s. 404)

3.4.3 Střednědobý výhled rozpočtu

Střednědobý výhled rozpočtu je pomocný nástroj finančního hospodaření obce. Prognózuje hospodaření obce a zahrnuje 4 základní ukazatele: celkové příjmy, celkové výdaje, celkové pohledávky a celkové závazky. Je sestavován na budoucí období 2 až 5 let. Je důležitý pro financování nákladných investic ve veřejném sektoru, a to i v souvislosti střednědobou a dlouhodobou investiční strategií obce. Nezpracování střednědobého výhledu rozpočtu je správním deliktem.

Význam střednědobého výhledu rozpočtu je ve zkvalitnění řízení hospodaření s majetkem, stabilizaci finanční situace, v rychlé orientaci ve finančních možnostech pro nově zvolené orgány a je také důležitý při projednávání úvěrů a dotací.

3.4.4 Majetek

Vlastnictví majetku je jedním z nejdůležitějších předpokladů existence obce. Obec jako nestátní subjekt má plnou právní subjektivitu. Může proto vstupovat do smluvních vztahů. Může nakupovat, prodávat a pronajímat vlastní movitý i nemovitý majetek, což znamená, hospodaří-li uvážlivě se svým majetkem, získává vlastní příjmy do rozpočtu obce, a to bez zasahování a omezování ze strany státu a ostatních článků veřejné správy. Obec má povinnost o svůj majetek řádně pečovat, nesmí se nad rámec svých možností zadlužit. (Nahodil a kol., 2009, s. 79)

3.4.5 Participativní rozpočet

Participativní rozpočet je považován za nástroj demokratických inovací. Je to výsledek specifického postupu zapojení veřejnosti do rozhodování o určitém balíku financí vyčleněného vedením obce. Rozhoduje se v něm o konkrétních financích nebo rozpočtu města. Probíhá na úrovni obce s rozhodovací pravomocí. Pravidelně se opakuje (vylučuje jednorázové akce typu referend). Zahrnuje formu veřejného spolurozhodování v podobě otevřených setkání nebo diskuze. Je vyžadována určitá forma zodpovědnosti všech zúčastněných stran za výstupy procesu.

Cílem není jen přerozdělit určité množství peněz, ale vtáhnout obyvatele do dialogu o utváření místa, kde žijí, ukázat lidem, jaké jsou možnosti obce i jak se mohou na rozvoji města podílet, ale naučit radnice způsobu, jak občanům naslouchat a jak s nimi efektivně a konstruktivně komunikovat.

Procesy participativního rozpočtování mají přispět ke zlepšení ve čtyřech hlavních oblastech vymezených následovně: a) silnější občanská společnost (zvýšení počtu a aktivit organizací a jejich napojení na vládní struktury); b) posílení transparentnosti; c) zvýšení odpovědnosti (zapojení občanů zvyšuje jejich informovanost a vládní úroveň více odpovídá na jejich požadavky); d) zlepšení sociálních výstupů (zejména v souvislosti s větší zodpovědností vlád ve vztahu k občanům a znevýhodněným komunitám). (Zapletalová, Soukop, Šaradín, 2020, s. 183)

Participativní rozpočtování není ve světě žádnou novinkou, od roku 1989 se používá v Brazílii a během posledních patnácti let se rozšířilo i do Evropy. Funguje již v 1500 světových městech, v ČR ho vyzkoušelo 122 obcí k 25. 3. 2021. (www.participativni-rozpocet.cz)

3.5 Místní akční skupiny a svazky obcí

3.5.1 Místní akční skupiny

Obec může spolupracovat i s jinými subjekty na svém území, například s místními podnikateli, například na vytvoření dalších pracovních míst (a snížení nezaměstnanosti v obci), může spolupracovat s neziskovými organizacemi. Do aktivit místních akčních skupin se mohou zapojit místní podnikatelé, nevládní soukromoprávní neziskové organizace, případně i občané.

Tato spolupráce na lokální úrovni je podporována z Programu rozvoje venkova ČR a je spolufinancována z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova metodou Leader.

Místní akční skupiny mohou mít právní formu občanského sdružení nebo obecně prospěšné společnosti nebo zájmového sdružení právnických osob. Vždy mají právní subjektivitu. Cílem aktivit místních akčních skupin je zlepšení kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech. (Peková, 2011, s. 361-362)

3.5.2 Svazky obcí

Obce mohou spoluzakládat dobrovolné svazky obcí, nebo mohou vstupovat do existujících svazků. Svazky obcí jsou zakládány písemnou zakladatelskou smlouvou

zúčastněnými obcemi, a to vždy ke konkrétnímu účelu. Jsou samostatnými právníckými osobami.

Předmětem jejich činnosti mohou být pouze činnosti vymezené zákonem o obcích v rámci samostatné působnosti. Jde o spolupráci ve školství, v sociální péči, ve zdravotnictví, v kultuře, ve správě, na úseku veřejného pořádku, při správě majetku, bytového fondu, při údržbě komunikací, veřejné zeleně, při ochraně životního prostředí, provozování zařízení ve vlastnictví obce, při zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod, svozu a likvidaci komunálního odpadu.

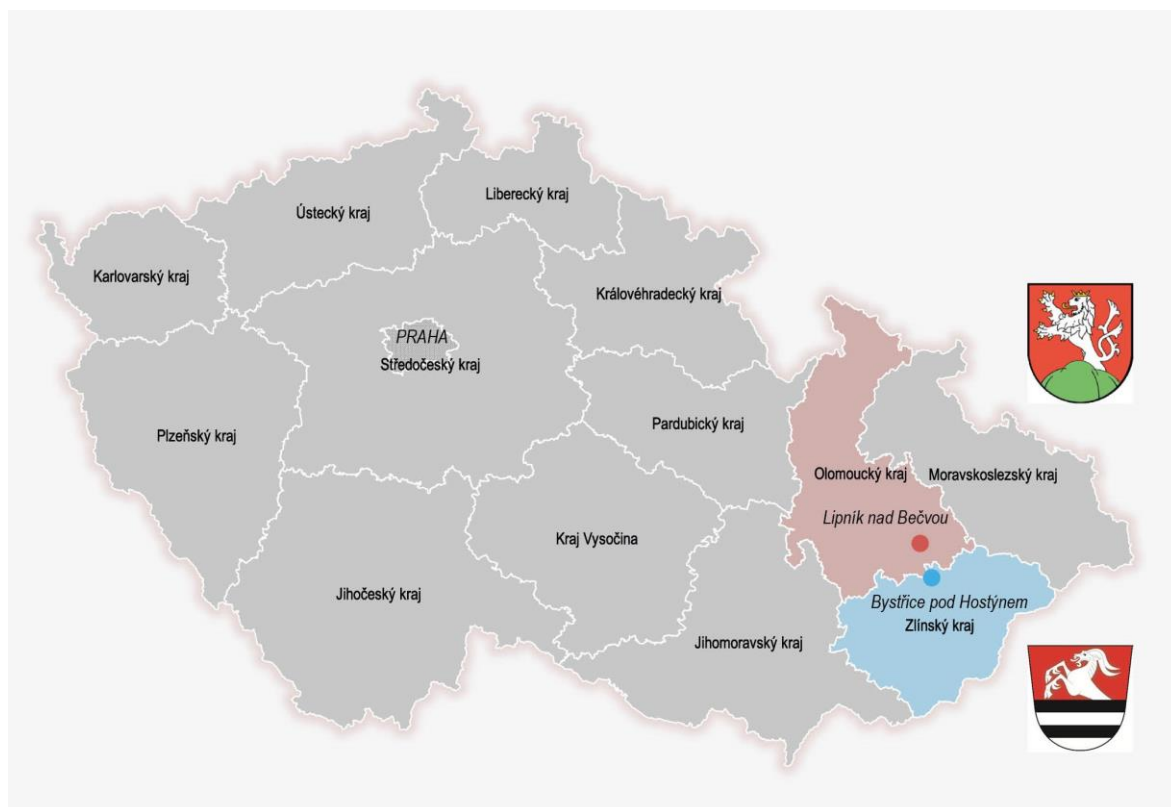
Obce mohou spolupracovat mezi sebou, ale i se soukromým sektorem a dále s obcemi jiných států (např. spoluprací „Partnerská obec, město“). (Peková, 2011, s. 359-361)

4 Vlastní práce

4.1 Základní charakteristika vybraných municipalit

Vybraná města Lipník nad Bečvou (okres Přerov) a Bystřice pod Hostýnem (okres Kroměříž) jsou zařazeny do regionu soudržnosti NUTS2 Střední Morava a jsou od sebe vzdáleny 21 km. Obě obce jsou obcemi s rozšířenou působností a centry správních obvodů. Správní obvod každé z obcí zahrnuje 14 obcí. Správní obvod obce s rozšířenou působností Lipník nad Bečvou se nachází na jihu Olomouckého kraje a sousedí se správním obvodem obce s rozšířenou působností Bystřice pod Hostýnem nacházejícím se v severozápadní části Zlínského kraje.

Obrázek 2: Mapa České republiky s vyznačením komparovaných měst Lipník nad Bečvou a Bystřice pod Hostýnem

Zdroj: ČUZK, vlastní zpracování

4.1.1 Lipník nad Bečvou

Obecná charakteristika

Lipník nad Bečvou je starobylé město s osmi tisíci obyvateli, ležící v samém srdci Moravské brány. Z jedné strany je město lemováno Hostýnskými vrchy, z druhé strany Oderskými vrchy. Údolím Moravské brány protéká řeka Bečva. V minulosti tudy procházela důležitá obchodní cesta zvaná Jantarová stezka, propojující nejen sever a jih Moravy, ale procházející Evropou od Baltu k Jadranu. Celková rozloha města činí 1451 ha a jeho nadmořská výška je v průměru 240 m n. m.

Lipník nad Bečvou má ideální dopravní dostupnost – ať už silniční nebo železniční. Město leží v těsné blízkosti křížení dvou významných mezinárodních silničních komunikací, a to dálnice D1 propojující Prahu s Ostravou a rychlostní komunikace R35 Lipník nad Bečvou - Hradec Králové – Liberec. Zároveň leží na II. tranzitním železničním koridoru propojujícím Břeclav a Bohumín.

V roce 2006 bylo město Lipník nad Bečvou společně s hradem Helfštýnem přijato do Kruhu evropských kovářských měst. Tato instituce sdružuje téměř dvacítku měst z Rakouska, Itálie, Francie, Německa, Finska, Ukrajiny, Holandska, Polska. Lipník nad Bečvou společně s Helfštýnem jsou jediným zástupcem České republiky v tomto společenství. Jejím účelem je podpora rozvoje členských měst v oblasti tváření kovů, kovářského řemesla, také podpora rozmanitosti regionálních evropských kultur a zřízení sítě podporující jejich identitu. Lipník nad Bečvou společně s Helfštýnem do ní přinášejí více než čtvrtstoletou tradici Hefaistonu (mezinárodní setkání uměleckých kovářů, pořádá se každoročně od roku 1982 na Helfštýně), výstavy Kov ve městě (konající se každoročně od roku 2005 výhradně v Lipníku n. B.), společenství uměleckých kovářů České republiky, atraktivitu hradu Helfštýna. (webové stránky města Lipník nad Bečvou)

Historie města

První písemná listina o Lipníku nad Bečvou tehdy ještě osadě, pochází z r. 1238, na které jako jeden ze svědků figuruje Valter, farář z Lipníka. A jelikož by se mělo jednat o markraběcího kaplana a faráře kostela ležícího na markraběcí půdě, je prakticky vyloučeno, že jde o druhý moravský Lipník (Lipník u Hrotovic, okres Znojmo). Zeměpanským byl pouze zmiňovaný Lipník. To by ovšem znamenalo, že Lipník nebyl zcela bezvýznamnou osadou – vždyť v ní stál kostel a byl zde farář, který měl velice blízko k markraběcímu dvoru.

Listina z roku 1349, potvrzená pečetěmi Jana z Kravař a města Lipníka, dokládá existenci bohatého a stabilizovaného města, které mělo svou vlastní pečeť.

Město bylo na začátku třicetileté války bohaté a prosperující. Průběh války však znamenal pro město katastrofu. Plná třetina domů byla zničena, Lipník byl politicky i ekonomicky ochromen a navíc v letech 1623-1624 zdecimován morem, který zapříčinil výrazné snížení počtu obyvatel. Lipník v novověku se dlouhodobě stabilizoval na počtu tří set osedlých, který se s menšími výkyvy udržel až do poslední třetiny 18. století.

Přírůstek domů na předměstích začal až na konci 18. století. Podpořila jej výstavba císařské silnice z Olomouce na Nový Jičín a Těšín v letech 1782-1787.

Přelom ve vývoji Lipníku představovala 40. léta 19. století. Již roku 1840 byly na příkaz krajského úřadu zbořeny městské brány a některé bašty, císařská silnice byla přeložena. Nejdůležitější změnou však byla stavba Severní dráhy, která roku 1842 dospěla z Vídně a Přerova do Lipníku, který pak plných pět let zůstal koncovou stanicí a současně jedním z největších překladišť zboží v Rakouské monarchii. Toto překladiště na sebe navázalo nebývalý rozvoj řemesel, povoznictví a zejména velké trhy.

V 19. století se ve městě začíná rozvíjet průmysl a jeho rozvoj pokračuje i ve 20. století. Z průmyslových závodů, které v městě vznikly, uvádím např.: soukenická továrna, textilní továrna, Kazeto, výroba forem a strojů na cementové zboží, později obráběcích strojů, později TOS, továrna vozů a karosérií, Středomoravské kovodělné závody, Kupecká akciová sirkárna (pozdější SOLO), tiskárna pohlednic, Strojní traktorová stanice.

Urbanistický vývoj města do první světové války lze charakterizovat jako industrializaci dosud téměř výhradně řemeslnického a zemědělského města.

Za druhé světové války Lipník nebyl podstatněji poškozen. Od roku 1949 se rozvíjela nová bytová výstavba a výstavba rodinných domků, v roce 1952 začala stavba stadionu Míru. V roce 1965 začala rozsáhlá panelová bytová výstavba.

Historické jádro města bylo naštěstí uchráněno ničivých zásahů, postihla je pouze modernizace některých průčelí domů. Díky tomu bylo v roce 1989 prohlášeno městskou památkovou rezervací, jejíž součástí tvoří i areál městského hřbitova s kaplí sv. Petra, komplex piaristické koleje a zámek. V Olomouckém kraji jsou pouze dvě památkové rezervace: Olomouc a Lipník nad Bečvou. (webové stránky města Lipník nad Bečvou)

4.1.2 Bystřice pod Hostýnem

Obecná charakteristika

Na úpatí Hostýnských vrchů se v nadmořské výšce 310 metrů nad mořem rozkládá Bystřice pod Hostýnem. Město je východiskem do rekreační oblasti Podhostýnského regionu a je jejím přirozeným kulturním a průmyslovým centrem. V Bystřici pod Hostýnem a integrovaných obcích žije trvale cca 8 100 obyvatel. Katastrální území obce má rozlohu 2677 ha.

Dominantami města jsou kostel sv. Jiljí na hlavním Masarykově náměstí a rozsáhlý komplex bystrického zámku na druhé straně řeky. Podobu města utvářejí malebné ulice, domy s novými fasádami, město je plné zeleně. V centru se nacházejí všechny důležité instituce, úřady, banky, zdravotnická zařízení. Říčka Bystřička dělí město na dvě poloviny, a zároveň jej spojuje množstvím mostů a můstků. Protéká i největším městským parkem Zahájené, kde se nachází koupaliště, minigolf, tenisové kurty a fotbalový stadion.

Město proslulo tradicí nábytkářské výroby, která zde dodnes převládá. Svůj volný čas tráví občané města aktivně v řadě spolků, sdružení a organizací, jak sportovních (házená, fotbal, minigolf, biatlon, cyklistika), tak i kulturních a společenských. Živé folklorní tradice z pomezí Valašska a Záhoří vrcholí jednou za dva roky mezinárodním festivalem "Na rynku v Bystřici".

Do zeleného okolí, které město ze všech stran obklopuje, přijíždějí turisté a poutníci, aby zde trávili volný čas. Pravděpodobně nejlákavějším místem v okolí je poutní chrám Nanebevzetí Panny Marie na Sv. Hostýně. Svatý Hostýn je s dalšími poutními místy Svatý Kopeček (Olomoucký kraj) a Velehrad (Slovácko) spojen poutními stezkami. Hostýnské vrchy křižují trasy Hostýnské magistrály, což je síť 52 km značených tras vhodných pro pěší turisty, cyklisty i zimní sporty.

Bystřice pod Hostýnem je regionálním silničním uzlem, kde se křižují silnice: z Přerova přes Bystřici p. H. do Valašského Meziříčí, z Lipníku nad Bečvou do Jablůnky a silnice z Holešova přes Bystřici p. H. do Hranic na Moravě. Obec leží na hlavní spojnici železničního tahu Kojetín – Ostrava. (webové stránky města Bystřice pod Hostýnem)

Historie města

Okolí Bystřice pod Hostýnem bylo osídleno už v pravěku. Samotné město vzniklo o mnoho století později na křižovatce obchodních cest. Nejstarší písemná zpráva pochází až z 8. ledna 1368, kdy se městečko Bystřice stává majetkem Bočka z Kunštátu, praděda krále Jiřího z Poděbrad. Roku 1440 se poprvé zmiňuje zdejší zámek. Roku 1650 koupili panství Rottalové. František Antonín z Rottalu nechal v polovině 18. století (1747) postavit poutní kostel na Sv. Hostýně. Roku 1827 se Bystřice dostala do rukou svobodného pána Oliviera Loudona, potomka slavného generála. Za jeho vlády dosáhla Bystřice největšího věhlasu a rozkvětu. Olivier i jeho syn Ernst byli nadšenými botaniky, pěstovali v Bystřici mnoho zajímavých rostlin. Do dnešní doby se v Bystřici dochovala vzácná, více než 150 let stará platanová alej, která nemá v naší republice obdoby. Loudonové byli posledními šlechtickými majiteli panství. Náleželo jim do roku 1933.

Rozkvět Bystřice nastal po roce 1817 díky Rukopisu královédvorskému. V souvislosti s ním ožily pouti na Sv. Hostýn. V důsledku toho přibýlo i živností souvisejících s poutěmi, rozvíjí se výroba perníku, svící a voskových obětín.

K největšímu rozvoji kraje došlo po roce 1861. Tehdy přišli do Bystřice němečtí průmyslníci. Michael Thonet se svým synem Augustem zde založil továrnu na ohýbaný nábytek. Svého času to byla největší továrna na ohýbaný nábytek v Evropě. Rozšíření průmyslové výroby znamenalo i velký příliv nových dělníků, nových obyvatel obce. Takže už v roce 1864 mohla být Bystřice prohlášena městem. Díky Thonetům byla také do Bystřice v roce 1882 zavedena železnice.

Přes mnohá úskalí, kterými kraj prošel (obrovské požáry v letech 1594, 1789 a 1815 a povodně v roce 1593 a 1997), dnes město Bystřice vzkvétá. Novodobá historie představuje Bystřici pod Hostýnem jako poklidné město v podhůří Hostýnských vrchů, které je domovem 8 150 obyvatel a turisticky vyhledávaným místem. (webové stránky města Bystřice pod Hostýnem)

4.2 Demografická struktura vybraných měst

Ukazatele počtu obyvatel a jejich vývoj jsou důležité pro komparaci hospodaření a financování měst.

4.2.1 Vývoj počtu obyvatel

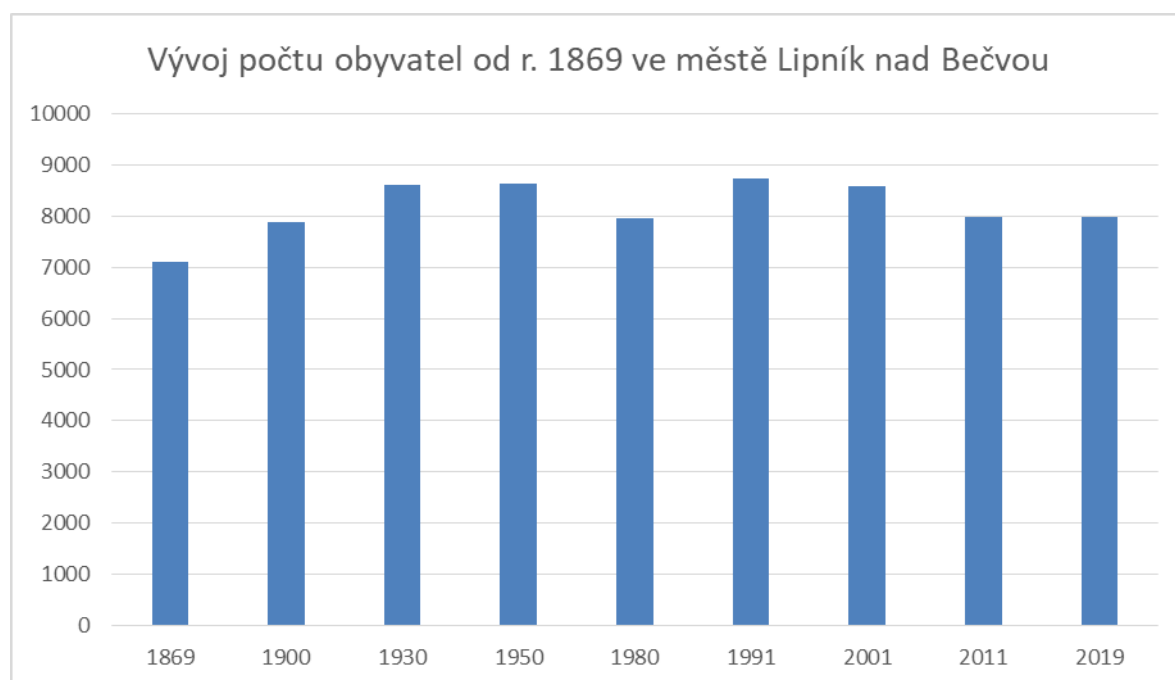
Stav obyvatelstva neboli počet obyvatel je jednou ze základních charakteristik, kterou sleduje demografická statistika. Český statistický úřad zveřejňuje data na svých webových stránkách a je oprávněn poskytovat statistické údaje podle Zákona o státní statistické službě č. 89/1995 Sb., §18 odst. 1 písm. b) a c). Data k vývoji počtu obyvatel se vztahují vždy k 1. lednu daného roku, kdy se rovnají stavu k 31. 12. předchozího roku. (Český statistický úřad, Počet obyvatel – Metodika, [online])

Tabulka 3: Vývoj počtu obyvatel od r. 1869 ve městě Lipník n/B

Rok	1869	1900	1930	1950	1980	1991	2001	2011	2019
Počet	7096	7868	8615	8624	7949	8736	8575	7969	7982

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z www.czso.cz (počet obyvatel a domů)

Graf 2: Vývoj počtu obyvatel od r. 1869 ve městě Lipník nad Bečvou

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z www.czso.cz (počet obyvatel a domů)

Tabulka 4: Počet obyvatel a průměrný věk ve městě Lipník n/B v letech 2015 - 2019

	2015	2016	2017	2018	2019
muži	4001	3983	3953	3939	3923
ženy	4178	4140	4094	4085	4059
průměrný věk	41,7	42,1	42,4	42,6	42,9
celkem	8179	8123	8047	8024	7982

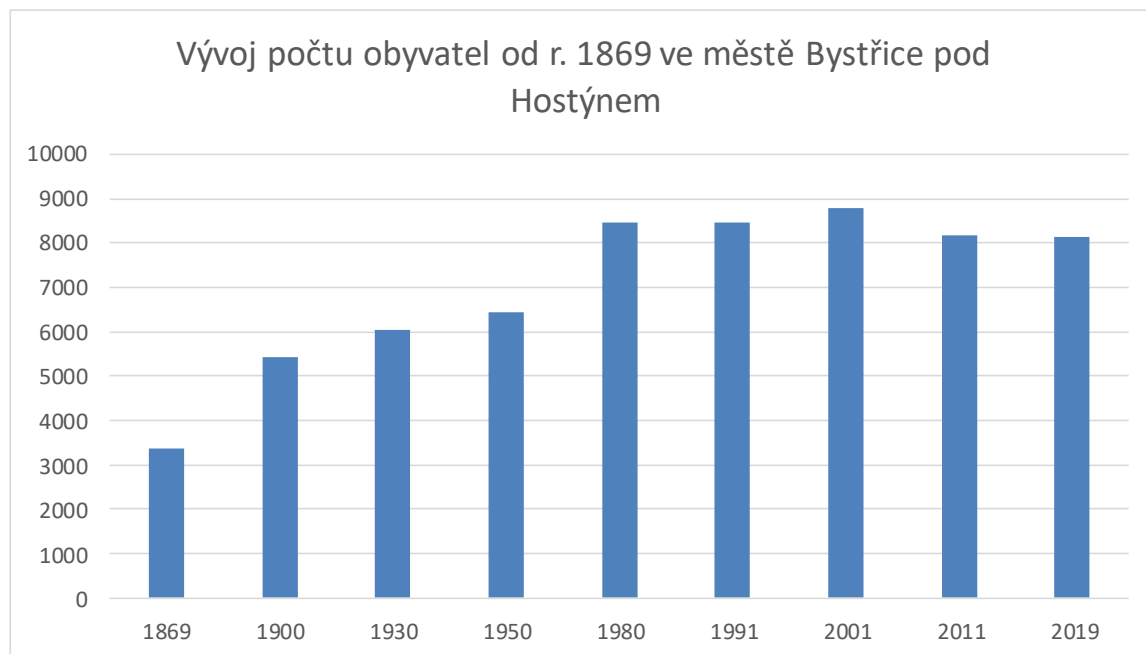
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z www.czso.cz (počet obyvatel a domů)

Tabulka 5: Vývoj počtu obyvatel od r. 1869 ve městě Bystřice p/H

Rok	1869	1900	1930	1950	1980	1991	2001	2011	2019
Počet	3368	5438	6049	6452	8462	8441	8787	8186	8144

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z www.czso.cz (počet obyvatel a domů)

Graf 3: Vývoj počtu obyvatel od r. 1869 ve městě Bystřice pod Hostýnem

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z www.czso.cz (počet obyvatel a domů)

Tabulka 6: Počet obyvatel a průměrný věk ve městě Bystřice p/H v letech 2015 – 2019

	2015	2016	2017	2018	2019
muži	3997	3964	3937	3922	3898
ženy	4335	4302	4238	4247	4246
průměrný věk	43,6	43,8	44,1	44,3	44,4
celkem	8332	8266	8175	8169	8144

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z www.czso.cz (počet obyvatel a domů)

4.2.2 Shrnutí

Město Lipník nad Bečvou lze z dlouhodobého hlediska hodnotit jako stabilní město, které kopíruje celostátní demografické a socioekonomické trendy. Počet obyvatel se za posledních 10 let pohybuje okolo 7970 obyvatel. V letech 2013-2015 můžeme sledovat mírný nárůst, nicméně v roce 2016 opět dochází k úbytku obyvatel. Lipník nad Bečvou leží v ekonomicky slabším okrese Přerov, který se dlouhodobě potýká s nadprůměrnou nezaměstnaností a nižší ekonomickou silou. Současně lze vyzorovat dlouhodobý trend stárnutí populace. Průměrný věk obyvatel Lipníku nad Bečvou se trvale zvyšuje, aktuálně 42,9 let. Do budoucna lze očekávat další nárůst tohoto ukazatele.

Město Bystřice pod Hostýnem lze v podstatě hodnotit obdobně. Počet obyvatel se za posledních 10 let pohybuje v průměru 8170 obyvatel. Stejnou situaci v letech 2013 – 2015 s nárůstem a od roku 2016 s úbytkem obyvatel můžeme sledovat i zde. Bystřice pod Hostýnem také leží v ekonomicky slabším okrese Kroměříž potýkajícím se s dlouhodobou nezaměstnaností a nižší ekonomickou silou. Také se zde projevuje trend stárnutí populace, aktuálně je průměrný věk 44,4 let.

4.3 Analýza samospráv, řízení, hospodaření, investiční činnosti a spolupráce vybraných měst

Nejzásadnější kapitolou této práce je komparace vybraných měst z pohledu samospráv, řízení, hospodaření, investiční činnosti a spolupráce. Porovnání je uskutečněno na základě rozhovorů s vybranými představiteli měst a vychází z jejich bohatých dlouholetých zkušeností a jejich názorů. Obě města vykazují několik společných rysů, např. hospodaří s podobnou výší rozpočtu, oba rozpočty jsou dlouhodobě vyrovnané, oba starostové jsou ve funkci již šesté volební období, demografický vývoj dlouhodobě vykazuje stejný vývoj, obě města jsou obcemi s rozšířenou působností.

K analýze problematiky řízení, hospodaření, investiční činnosti a spolupráce jsou čerpána data z informačního portálu Monitor ministerstva financí, kde jsou zveřejněny veškeré údaje o rozpočtech vybraných měst, dále studium dokumentů vybraných měst a polostrukturované rozhovory s představiteli vybraných měst.

4.3.1 Samospráva, řízení, hospodaření, investiční činnost a spolupráce v Lipníku nad Bečvou

Tato kapitola vychází z informací získaných z webových stránek města, z veřejně dostupných dokumentů města, např. „Zprávy o činnosti Městského úřadu Lipník nad Bečvou za rok 2019.“, dále závěrečných účtů města nebo střednědobého rozpočtového výhledu. Pro analýzu hospodaření města Lipníku nad Bečvou v letech 2014 – 2019 byla využita data z informačního portálu Ministerstva financí – MONITOR, kde jsou zveřejněny přesné údaje o rozpočtu města včetně majetku města z rozvahy a zobrazují je tabulky č. 7 – 9 a graf č. 4 níže.

Rozhovor byl veden s představitelem lipenského zastupitelstva a podnikatelem Romanem Koutným, který vykonává funkci obecního zastupitele od roku 2002. Doplňující informace poskytl starosta Ing. Miloslav Přikryl, který byl zastupitelem od roku 1998 a od roku 2002 vykonává nepřetržitě funkci starosty. Oba tyto představitelé mají dlouholeté zkušenosti s vedením města na komunální úrovni.

Důvodem vstupu Romana Koutného do komunální politiky byl zájem pomoci městu v jeho rozvoji. Aktivně se podílet na vývoji a plnění strategického plánu rozvoje města, s tím související opravy komunikací, opravy městských budov, obchvat města,

údržba a výsadba zeleně, dále budování infrastruktury, dětských hřišť, sportovní haly, stadionu, městského bazénu, obnovy městských památek. Ve funkci zastupitele byl u mnoha důležitých rozhodnutí. Jeho nápadem byla demolice budovy u nádraží, která byla v neutěšeném stavu a hyzdila město, dále vybudování komunikace do chatové osady Ořechy. Dále dodává: „*Byl jsem ve své podstatě u klíčových rozhodnutí města, při schvalování realizace kulturního domu a u spousty dalších akcí. Klíčovým tématem pro město je rozvoj bydlení a příliv mladé generace.*“ (Rozhovor č. 1)

Starosta města Ing. Miloslav Příkryl doplnil, že už před dvaadvaceti lety, když šel poprvé do voleb, vybírala jeho strana osobnosti, které toho již ve svém profesním životě mnoho dokázaly a nejsou na veřejné správě závislé, nepracují v ní a mají většinou soukromá povolání nebo firmy. Tím se dalo očekávat, že jejich pohled bude objektivní a šestkrát vyhráli volby. (Rozhovor č. 2)

Samospráva

Zastupitelstvo města Lipníku nad Bečvou je nejvyšším orgánem města a skládá se z 21 členů. Dva členové z celkového počtu zastupitelů jsou uvolněni pro výkon své funkce, a to starosta Ing. Miloslav Příkryl a místostarosta Mgr. Ondřej Vlček. Zastupitelstvo města má zřízený kontrolní a finanční výbor a 4 osadní výbory. Rada města, výkonný orgán města, se skládá ze 7 členů – starosta, místostarosta a 5 členů zvolených zastupitelstvem města ze svých členů. Rada města si pro výkon své funkce zřídila 4 komise (Komise pro pronájem bytů a nemovitostí, Komise pro městskou památkovou rezervaci, Komise pro využití volného času a Komise sociální).

Řízení

Z rozhovoru se zastupitelem Romanem Koutným vyplynulo, že před každým konáním zastupitelstva se konají pracovní schůze. Zejména pokud se bude projednávat rozpočet na další rok nebo příprava důležité investice. Iniciátorem pracovní schůzky je v 90 % starosta města, případně vedení města v čele s radou města. Všichni členové zastupitelstva se schází dva dny před plánovaným veřejným projednáním zastupitelstva. „*Za dobu, co jsem členem zastupitelstva, jsme řádně vše plánovali, nepolitikařili. Strategický plán pravidelně revidujeme, vyhodnocujeme a doplňujeme o nová témata.*“ Při

rozhodování o investiční akci města, která prochází společným schvalováním zastupitelstva města, je zastupitelstvo ve všech případech ve shodě. Vychází to právě z pracovních jednání před řádným zastupitelstvem, kde jsou tyto akce předjednány, vysvětlovány, prodiskutovány a následně schváleny. „*Za těch 22 let v zastupitelstvu jsem rád, že všichni zastupitelé spolupracují a jsou schopni zajít po zasedání na pivo a vnímat problémy stejným nebo podobným způsobem. Myslím si, že pro komunální politiku je to velmi důležitá věc.*“ (Rozhovor č. 1 a 2)

Hospodaření

„Hospodaření města je přímo ukázkové a jsme i příkladem pro ostatní města a obce v okolí. Hospodaření má jasná pravidla a každý rok hospodaříme s obrovským finančním přebytkem. Zadluženost města je minimální a bezriziková. I tak dokážeme úspěšně investovat a pracovat na rozvoji města.“ (Rozhovor č. 1)

Rozdíl ve schváleném a skutečném rozpočtu spočívá v tom, že schválený rozpočet je takovým návrhem rozpočtu na další rok. Je to předpokládaný odhad příjmů vycházející z minulého rozpočtového období a plánovaných výdajů na příští rok. Schválený rozpočet se upravuje rozpočtovými opatřeními v průběhu roku. Rozpočet může být schvalován jako schodkový, vyrovnaný nebo přebytkový.

Město hospodařilo ve sledovaném období 2014 - 2019 s příjmy v celkových objemech od 169,2 mil. Kč (rok 2014) až do 215,6 mil. Kč (rok 2019). Celkový objem výdajů se pohyboval od 160 mil. Kč (rok 2014) až do 211,3 mil. Kč (rok 2019).

Hospodaření se v dlouhodobém výhledu ve městě vyznačuje stabilní výší příjmů a výdajů. Město dlouhodobě hospodaří s přebytkovým rozpočtem, i když je rozpočet ve většině případů schvalován jako schodkový. Nejvyšší přebytek město dosáhlo v roce 2016, a to 40 mil. Kč. V roce 2017 byl schodek rozpočtu na výdajové straně způsoben rozpočtováním ke krytí investiční akce na dokončení výstavby sportovní haly ve výši 31 mil. Kč a realizace byla dokončena až v roce 2018. Vývoj hospodaření ukazuje tabulka č. 7.

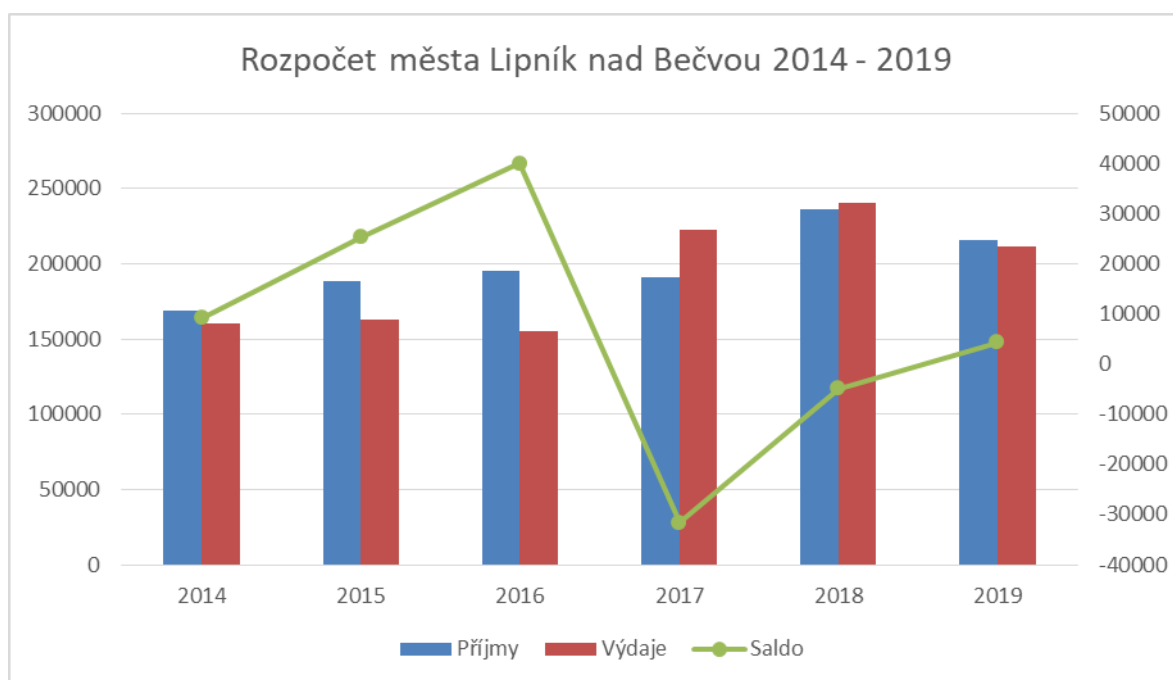
„Město nemá slabé stránky v rozpočtu, ba naopak. Umíme šetřit v rámci personální politiky, šetříme ve všeobecné režijní oblasti, jsme úspěšní v získávání dotací a v prodeji zbytného majetku. Vnímám náš rozpočet jako mimořádný.“ (Rozhovor č. 1)

Tabulka 7: Rozpočet města Lipník n/B v letech 2014 – 2019 (v tis. Kč.)

Rozpočet		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Schválený	Příjmy	131 374	135 438	139 671	145 810	159 443	172 341
	Výdaje	131 445	135 424	139 528	145 687	174 170	167 269
	Saldo	-71	14	144	123	-14 727	5 072
Skutečnost	Příjmy	169 182	188 178	195 016	190 859	236 032	215 643
	Výdaje	160 042	162 877	154 987	222 432	240 850	211 300
	Saldo	9 140	25 300	40 029	-31 573	-4 818	4 343

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z monitor.statnipokladna.cz

Graf 4: Rozpočet města Lipník nad Bečvou v letech 2014 - 2019

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z monitor.statnipokladna.cz

Co se týká oblasti příjmů, tak největším příjmem města jsou daňové příjmy, a to především daně z příjmu právnických osob, daně z příjmu fyzických osob a DPH, které tvoří v průměru 64,8% celkových rozpočtovaných příjmů za sledované období. Vedle sdílených daní dochází k růstu jediné výlučné daně, a to daně z nemovitých věcí (v průměru 10,3 mil. Kč) a správních poplatků (v průměru 6 mil. Kč za sledované období). Vybírání poplatků probíhá většinou bez problémů. Nejvíce historicky vázl výběr poplatků za nájmy bytů, nebytových prostor a odpadů. Časem došlo u nájmu ke změně smluvních podmínek, případně tříměsíční kauce. U odpadů je to složitější, výběry jsou řešeny právní cestou. „Navyšování poplatků probíhá každým rokem. Velkou roli u navýšení hraje inflace. U poplatků za odpad se počítají náklady na svoz a uložení odpadu na skládku. Z toho

potom vychází přepočet poplatku pro občany v dalším roce. Řádově každý rok navyšujeme cca o desítky korun. I tak město odpady dotuje cca 25%.“ (Rozhovor č. 1)

Nedaňové příjmy činí v analyzovaném období 14% z celkových příjmů. Největší položkou v této kategorii jsou příjmy z pronájmu ostatních nemovitých věcí a jejich částí, která vykazuje příjem 17,3 mil. Kč ročně.

Přijaté dotace (transfery) dosahují z celkových příjmů 18,7% ve sledovaném období. Příspěvek na výkon státní správy v neinvestičních transferech činí v průměru 13,5 mil. Kč za rok. Investiční dotace dosáhly v analyzovaném období celkové výše 71,1 mil Kč. Nejvyšší částky 21,3 mil. Kč dosáhlo město v roce 2015.

Tabulka 8: Druhové členění příjmů ve městě Lipník n/B v letech 2014 – 2019

(skutečný rozpočet k 31. 12., hodnoty uvedeny v tis. Kč)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Druh příjmu	Daňové	109 138	114 026	127 467	134 711	142 135	147 316
	Nedaňové	27 432	28 107	27 863	28 341	29 036	31 624
	Kapitálové	2 205	1 968	91	570	20 307	196
	Transfery celkem	30 408	44 077	39 595	27 236	44 555	36 506
	Neinvestiční	20 467	22 745	21 416	26 947	26 515	33 183
	Investiční	9 941	21 332	18 179	289	18 040	3 323

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z monitor.statnipokladna.cz

V roce 2019 byly celkové výdaje města čerpány ve výši 211 mil. Kč. Z toho kapitálové výdaje tvořily 36,9 mil. Kč, což představuje 17,5 % celkových výdajů.

Finanční prostředky byly čerpány na tyto akce: oprava provozních budov na koupališti (4,8 mil. Kč), sídliště Dukla – komunikace, chodníky (6,8 mil. Kč), revitalizace zeleně u lesoparku u Bečvy (3 mil. Kč), ZŠ Hranická – bezbariérový přístup, jazyková učebna, WC (4,1 mil. Kč), sociální služby – denní stacionář a středisko osobní hygieny (3 mil. Kč), oprava komunikace osada Ořechy (2,5 mil. Kč), cyklostezka Lipník nad Bečvou (2,5 mil. Kč).

Ve výdajích trápí město v oblasti pohledávek ze samosprávné činnosti nájem bytových jednotek. Pohledávka za nájem bytů včetně služeb činila 857 447,- Kč od roku 2004 – 2019 z celkové částky 1 865 671,- Kč. Podíl na celkovém dluhu činil téměř 46% i přesto, že odbor správy majetku vynaložil velké úsilí při vymáhání pohledávek soudní cestou, prostřednictvím exekutora, vystěhováním bez náhrady. Bohužel se objem pohledávek stále nedaří výrazně snížit.

Dalším problémem je výběr místního poplatku za sběr a svoz komunálního odpadu. Tento nedoplatek (pohledávka) z činnosti státní správy byl v roce 2019 ve výši 1 834 919,- Kč. Stále přetrvává nedisciplinovanost občanů.

Tabulka 9: Druhové členění výdajů ve městě Lipník n/B v letech 2014 -2019

(skutečný rozpočet k 31. 12., hodnoty uvedeny v tis. Kč)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Druh výdajů	Běžné	134 813	136 208	143 448	147 498	170 942	174 321
	Kapitálové	25 229	26 670	11 538	74 934	69 908	36 979

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z monitor.statnipokladna.cz

K otázce týkající se participativního rozpočtu, zda město uvažuje o zavedení, se Roman Koutný zmiňuje: „*O participativním rozpočtu jsme zatím neuvažovali. Myslím si, že v našich podmínkách města, není potřeba. Nejsem zastánce přílišné demokracie. Pozorně posloucháme naše občany a snažíme se napříč věkovými kategoriemi pracovat s rozpočtem města v jejich prospěch.*“ (Rozhovor č. 1)

Vlastnictví majetku je jedním z nejdůležitějších předpokladů existence obce. Obec může nakupovat, prodávat a pronajímat vlastní movitý i nemovitý majetek a získávat vlastní příjmy do rozpočtu obce. Obec má povinnost o svůj majetek řádně pečovat, nesmí se nad rámec svých možností zadlužit. Což město Lipník nad Bečvou plní a do majetku investuje, než by ho prodávalo, jak je vidět v tabulce č. 10.

Město Lipník nad Bečvou vlastnilo na konci roku 2019 dlouhodobý hmotný majetek ve výši 575 mil. Kč. Nejvíce z toho tvořily stavby v hodnotě 393 mil. Kč, pozemky 102 mil. Kč a samostatné movité věci 8,6 mil. Kč. Dlouhodobý finanční majetek činil 162,7 mil. Kč. (Rozhovor č. 1 a 2; www.monitor.statnipokladna.cz; závěrečný účet)

Tabulka 10: Stav majetku města v letech 2014 – 2019 v tis. Kč

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Dlouhodobý hmotný majetek	533 175	548 951	539 199	598 997	541 509	575 409
- Stavby	343 765	371 518	364 151	366 698	374 748	393 252
- Pozemky	89 715	91 138	91 672	94 925	100 487	102 281
Dlouhodobý nehmotný majetek	2 747	2 270	2 828	2 840	3 057	2 858
Dlouhodobý finanční majetek	160 514	159 979	161 679	161 606	162 645	162 698
Dlouhodobé pohledávky	0	0	0	0	0	0
Zásoby	689	712	1 013	866	851	815
Krátkodobé pohledávky	36 136	10 908	11 012	30 694	26 495	11 006
Krátkodobý finanční majetek	43 607	73 115	113 105	109 294	109 919	109 293

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z monitor.statnipokladna.cz

Investiční činnost

S nápady na investiční akce přichází starosta. K tomu pomáhá místostarosta, rada města a někteří členové zastupitelstva. V týmu pro investice jsou samozřejmě vedoucí odborů a vedoucí příspěvkových organizací. „*Město žádá o investiční dotace velmi aktivně. Na žádostech pracují lidé k tomuto určení. Žádná dotace se nezískává jednoduše. Využíváme všech možností, které dotační tituly umožňují a které budou přínosem pro naše město.*“ (Rozhovor č. 1)

V roce 2019 město investovalo finanční prostředky především do bezpečnosti silničního provozu, oprav a rekonstrukcí chodníků a komunikací, oprav bytového fondu a objektů v majetku města, údržby a výsadby veřejné zeleně, revitalizace veřejného prostranství, modernizace dětských hřišť. Z pohledu budoucí rozvojové investice ve městě, nejvýznamnější akcí roku 2019 bylo zpracování projektové dokumentace na vybudování infrastruktury v lokalitě Chmelnice a U Stadionu. Proběhlo i výběrové řízení na dodavatele, které bylo ukončeno v lednu roku 2020.

Tabulka č. 11 zobrazuje výši dotací, které město získalo v roce 2019 na realizaci staveb.

Tabulka 11: Výše dotací, které město Lipník n/B v roce 2019 obdrželo na realizaci staveb

Název akce	Poskytovatel	Celkové náklady	Výše dotace
Přechod pro chodce, ul. Tyršova	Olomoucký kraj	416 800,- Kč	170 000,- Kč
Oprava kapličky v Loučce	Olomoucký kraj	199 905,- Kč	50 000,- Kč
Statické zajištění SZ křídla bývalé piaristické koleje	Olomoucký kraj Ministerstvo kultury ČR	2 760 663,- Kč	200 000,- Kč 600 000,- Kč
Výměna střešní krytiny č. p. 14, nám. TGM	Ministerstvo kultury ČR	0,- Kč	300 000,- Kč
Rekonstrukce ul. J.V.Sládka	MMR CR	3 430 730,- Kč	755 407,- Kč
Cyklostezka Lipník n/Beč., Za Vodou	MAS Moravská brána	2 454 551,- Kč	2 339 787,- Kč
Revitalizace lesoparku u Bečvy	OPŽP	3 000 930,- Kč	1 442 743,- Kč
Pevitalizace mokřadu „U Zlaté lípy“ – 1. rok následné péče	OPŽP	29 040,- Kč	11 132,- Kč
Revitalizace sídliště DUKLA – 2. Rok následné péče	OPŽP	29 973,- Kč	17 973,- Kč
Celkem		12 322 592,- Kč	5 887 053,- Kč

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ze Zprávy o činnosti MÚ Lipník nad Bečvou za rok 2019

V současné době (2021) je prioritou investičních záměrů rozvoj bydlení ve 2 lokalitách, a to lokalita Chmelnice a U stadionu. V obou lokalitách vznikne 47 parcel pro rodinné domy o výměře 700 – 1000 m² na pozemcích ve vlastnictví města. V rámci probíhající stavby budou vybudovány nové komunikace s povrchem z asfaltobetonu, které propojí lokalitu s ulicemi města. Podél komunikací vzniknou parkovací a kontejnerová stání. Dále budou provedeny rozvody splaškové a dešťové kanalizace, vody, plynu a veřejného osvětlení. Náklady jsou ve výši 40 mil. Kč. Dokončení stavby by mělo proběhnout v červnu 2021.

„Za těch 22 let v zastupitelstvu se nám podařilo zrealizovat revitalizaci a rekonstrukci městské památkové rezervace, památkových objektů, zámku se všemi vybydlenými objekty, kde se dnes nachází galerie, kavárny a společenské místnosti, infrastrukturní projekty. Byly provedeny opravy chodníků a komunikací a povedla se i změna organizace dopravy – podařilo se prosadit výstavbu obchvatu Lipníku a změnit

nebezpečnou křižovatku v kruhový objezd Na Horecku. Prosadili jsme i věci, které lidi potřebují, aby se jim ve městě dobře žilo – kulturní dům Echo a novou sportovní halu. Už nepotřebujeme tolik tvrdých infrastrukturních projektů, chceme vylepšovat společenský a kulturní život ve městě pro všechny generace.“ (Rozhovor č. 1 a 2; webové stránky města Lipník nad Bečvou; Zpráva o činnosti Městského úřadu Lipník nad Bečvou za rok 2019)

Spolupráce

Lipník nad Bečvou spolu s 10 okolními obcemi je součástí mikroregionu Lipensko. Jeho cílem je rozvoj podnikatelských aktivit a propagace cestovního ruchu. Mikroregion nabízí vedle kulturních a přírodních památek také turistické a cykloturistické vyžití.

Město Lipník nad Bečvou je dále členem Místní akční skupiny Moravská brána (dále jen „MAS Moravská brána“), která byla založena v roce 2005. Jejím posláním je všestranná podpora trvale udržitelného rozvoje daného venkovského regionu, činností ve prospěch obcí, neziskových organizací, malých a středních podniků s ohledem na ochranu přírody a krajiny. (webové stránky MAS Moravská brána)

Lipník nad Bečvou udržuje od roku 2016 kontakt s polským městem Zdziessowice. Cíl mezinárodního partnerství spočívá především ve spolupráci v oblasti kultury a sociálních věcí, vzdělávání a školství, cestovního ruchu a turistiky, rozvoje sportu a tělovýchovy a ochrany památek a kulturního dědictví. (www.prerovsky.denik.cz)

Na otázku jak se spoluobčané zapojují do plánování místního rozvoje, případně jakou vyvíjejí iniciativu v místních spolcích, Roman Koutný odpověděl: *„Místní občané se účastní veřejných zasedání zastupitelstva v omezené míře. Větší zájem projevují u témat, která se dotýkají přímo jejich osob. Zapojení občanů je individuální, ale významné. Spolky vždycky existovaly a doufám, že existovat budou. Město je samozřejmě podporuje granty. Tím vzniká vazba mezi městem a těmito spolky. Aktivita spolků je ve městě znát. Spolky jsou přínosem, už jen třeba proto, že pomáhají vychovávat část mladé generace a že pomáhají vytvářet aktivity ve volnočasové rovině a jsou nedílnou součástí kulturního života ve městě a zároveň jeho tradic.“ (Rozhovor č. 1)*

Město Lipník nad Bečvou se spolu dalšími okolními obcemi uvažuje o společném podniku, zajišťujícím technický servis především obcí mikroregionu Záhoří a Lipensko. *„Obce vidí v budoucnu velký problém s péčí o stárnoucí obyvatelstvo. Obce by tímto snížily počet zaměstnanců a tím i náklady v rozpočtu obce. V podniku by mohli být*

zaměstnání techničtí zaměstnanci obce a došlo by k úspoře obce za náklady na mzdy a při dobře zpracovaném podnikatelském záměru, by podnik v následujících letech mohl generovat zisk směřující do rozpočtu zúčastněných obcí.“ (Rozhovor č. 2)

Výše uvedená meziobecní spolupráce by spočívala v tom, že tento druh podnikání by spojil všechny role obce v otázce zaměstnanosti v jeden celek, a to takový, že obec by byla zaměstnavatelem, podnikatelem a zákazníkem zároveň. Tím by se umožnilo rozložení vstupních investic mezi jednotlivé obce. Zjednodušil by se přístup k větším investicím do nezbytného technického vybavení podniku. Ne v každé obci je potřebný specializovaný pracovník, ale v sousední už ano, tím by zaměstnáváním občanů z více obcí bylo možné dosáhnout potřebné šíře profesního záběru. Otázkou je, nakolik bude reálné o této vizi uvažovat jako o podnikatelské aktivitě, zdali se úvahy nevydají spíše ke státem dotovaným sociálním službám.

Klíčovými aktéry v meziobecní spolupráci jsou samotné obce, podnikatelské subjekty, školy a organizace působící v oblasti podpory podnikání a zaměstnanosti. Tato spolupráce by měla spočívat v propojení aktivit těchto aktérů a jejich přiblížení občanům a firmám. „Je v jednání, aby dobrovolný svazek obcí mikroregionu Lipensko zřídil poradenské centrum sloužící jako první kontaktní místo, kam by mohli občané členských obcí přijít s podnikatelským záměrem, potřebou kvalifikace nebo se svým problémem a byli by zde informováni o možnostech řešení, postupu a nabídce instituce, která danou problematiku řeší. Poradenské centrum by mohlo mapovat zájmy a záměry v území, připravovat a realizovat společné rozvojové projekty podporující zaměstnanost a rozvoj podmínek pro podnikání, vzdělávací programy nebo poskytovat dotační poradenství. To je naše vize.“ (Rozhovor č. 1 a 2; Strategie území správního obvodu ORP Lipník nad Bečvou)

4.3.2 Samospráva, řízení, hospodaření, investiční činnost a spolupráce v Bystřici pod Hostýnem

Tato kapitola vychází z informací získaných z webových stránek, z veřejně dostupných dokumentů města, např. „Případová evaluační studie k projektu s názvem Moderní přístup k rozvoji města Bystřice pod Hostýnem.“, dále závěrečných účtů města nebo střednědobého rozpočtového výhledu. Pro analýzu hospodaření města Bystřice pod Hostýnem v letech 2014 – 2019 byla využita data z informačního portálu Ministerstva financí – MONITOR, kde jsou zveřejněny přesné údaje o rozpočtu města včetně majetku města z rozvahy a zobrazují je tabulky č. 11 – 13 a graf č. 5 níže.

Rozhovor byl veden se starostou Bystřice pod Hostýnem Mgr. Zdeňkem Pánkem, který tuto funkci vykonává od roku 2002. Má tedy dlouholeté zkušenosti s vedením města na komunální úrovni. Doplňující informace poskytl místostarosta Jiří Ott.

Samospráva

Zastupitelstvo města Bystřice pod Hostýnem je nejvyšším orgánem města a skládá se z 21 členů. Dva členové z celkového počtu zastupitelů jsou uvolněni pro výkon své funkce, a to starosta Mgr. Zdeněk Pánek a místostarosta Jiří Ott. Zastupitelstvo města má zřízený kontrolní a finanční výbor a 4 osadní výbory. Rada města, výkonný orgán města, se skládá ze 7 členů – starosta, místostarosta a 5 členů zvolených zastupitelstvem města ze svých členů. Rada města si pro výkon své funkce zřídila 9 komisí (např. sportovní, bytová, školská).

Řízení

Z rozhovoru se starostou vyplynulo, že před konáním zastupitelstva se pracovní schůze nekonají. Schází se pouze rada města, která předkládá jednotlivé body k projednání zastupitelstvu. Místostarosta doplnil: „*Pokud se projednává rozpočet, přizve si rada města finanční výbor.*“ Konstatuje, že akční a strategický plán města mají na vysoké úrovni, ještě nedávno tomu tak ale nebylo. Město si nechalo zpracovat Případovou evaluační studii k projektu s názvem Moderní přístup k rozvoji města Bystřice pod Hostýnem dotované prostřednictvím Evropského sociálního fondu z Operačního programu zaměstnanost. Jedná se o využití přístupu Smart Governance pro zlepšení fungování místní samosprávy (jedním z pilířů je participace občanů na rozhodovacím procesu), kvalitní strategické plánování a

zavedení konceptu Smart City. Při rozhodování o investiční akci města, někdy dochází k rozsáhlým diskuzím, které nakonec vedou ke společné domluvě. (Rozhovor č. 3 a 4)

Hospodaření

Hospodaření hodnotí starosta města pozitivně, kvůli dlouhodobě vyrovnanému rozpočtu, nízkému dluhovému zatížení a schopností samofinancovat vše, co si usmyslí. Jako další výhodu vyzdvihuje schopnost města našetřit a tím pokrýt neočekávané výdaje, např. koupě hotelu Podhoran v roce 2017 za 16,9 mil. Kč. *„Jeho koupě byla jedinou možností zachránit město před problémy zapříčiněné nepřizpůsobivými občany. Koupě nebyla finanční zátěží pro rozpočet města, ale kvůli této investiční akci byla odložena plánovaná rekonstrukce náměstí. Obávám se, že jeho rekonstrukce bude projektem na několik let a bude to finanční zátěž pro rozpočet města.“* (Rozhovor č. 3)

Město hospodařilo ve sledovaném období 2014 - 2019 s příjmy v celkových objemech od 162,2 mil. Kč (rok 2014) až do 210,1 mil. Kč (rok 2019). Celkový objem výdajů se pohyboval od 136,4 mil. Kč (rok 2014) až do 193,6 mil. Kč (rok 2019).

Hospodaření se v dlouhodobém výhledu ve městě vyznačuje stabilní výší příjmů a výdajů. Město dlouhodobě hospodaří s přebytkovým rozpočtem, i když je rozpočet ve většině případů schvalován jako schodkový. Nejvyšší přebytek město dosáhlo v roce 2014, a to 25,8 mil. Kč. Vývoj hospodaření ukazuje tabulka č. 12.

Zastupitelstvo schvaluje rozpočet tak, aby byl zabezpečen chod města, jeho zřízených organizačních složek a příspěvkových organizací.

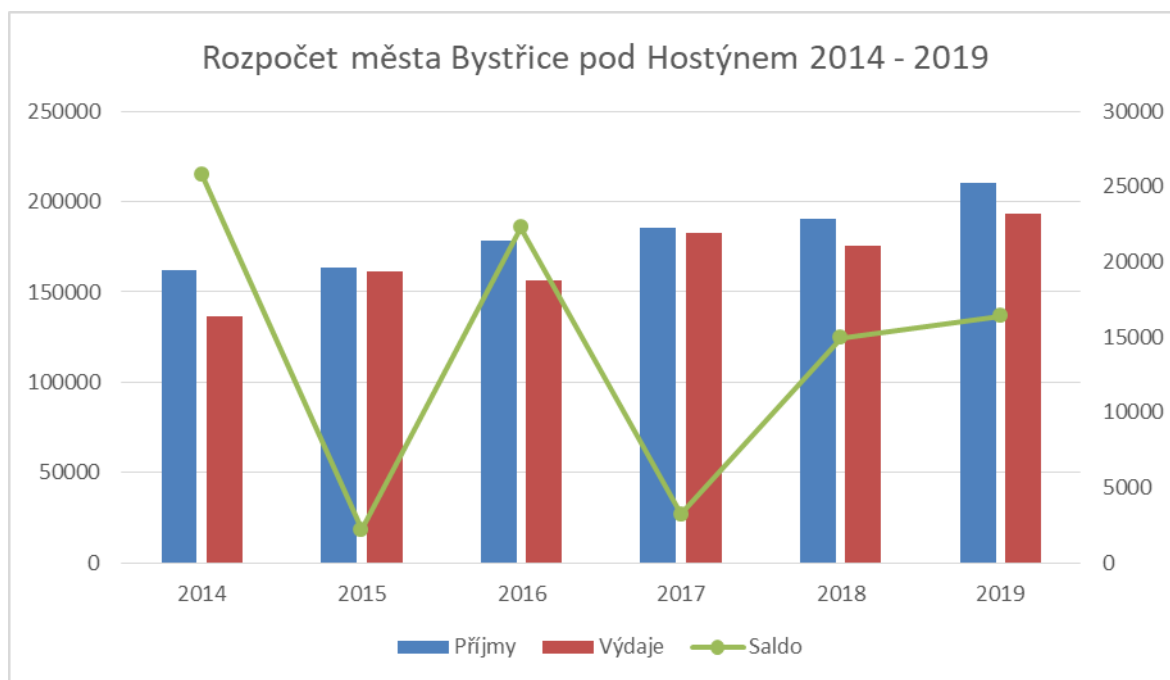
Tabulka 12: Rozpočet města Bystřice p/H/ v letech 2014 – 2019

(hodnoty uvedeny v tis. Kč.)

Rozpočet		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Schválený	Příjmy	142 095	146 356	153 777	164 506	176 163	187 925
	Výdaje	136 071	143 673	153 777	181 470	175 466	210 918
	Saldo	6 024	2 683	0	-16 964	697	-22 993
Skutečnost	Příjmy	162 253	163 798	178 459	185 679	190 582	210 051
	Výdaje	136 435	161 605	156 160	182 478	175 625	193 640
	Saldo	25 818	2 193	22 299	3 201	14 957	16 411

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z monitor.statnipokladna.cz

Graf 5: Rozpočet města Bystřice pod Hostýnem v letech 2014 - 2019

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z monitor.statnipokladna.cz

Město vykazovalo v analyzovaných letech podobnou skladbu příjmů, kterou zobrazuje tabulka č. 13. Nejvýznamnější roli v hospodaření města hrají příjmy daňové. Podíl daňových příjmů na celkových příjmech se v rámci sledovaného období pohyboval v rozmezí od 66,3% (rok 2014) do 72,3 % (rok 2019). Za celé sledované období dosahuje podíl daňových příjmů v průměru 69,1 % příjmů celkových.

Daňové příjmy rozpočtu města tvoří:

- výnosy z celostátně vybíraných daní podle zákona o rozpočtovém určení daní, které představují 63,66% celkových rozpočtovaných příjmů.
- poplatky a odvody v oblasti životního prostředí – ve městě se konkrétně jedná o poplatek za uložení odpadu. Každoroční výše poplatku činí cca 3,8 mil. Kč
- poplatky z místních poplatků vybírané na základě obecně závazných vyhlášek města v souladu se zákony o místních poplatcích a podle zákona o obcích.
- ostatní odvody z vybraných činností a služeb – konkrétně se jedná o příjmy za zkoušky z odborné způsobilosti od žadatelů o řidičské oprávnění
- daň z hazardních her (v průměru 2 mil. Kč ročně), správní poplatky (v průměru 3,3 mil. Kč ročně) a výnos daně z nemovitostí (v průměru 6,3 mil. Kč ročně).

K vybírání poplatků starosta uvedl, že v Bystřici pod Hostýnem se vyskytuje určitá skupina lidí, kteří nechtějí platit poplatky a je u nich obtížné je vymáhat. Jedná se naštěstí o

nízký počet obyvatel. Nepopulárním krokem označuje navýšení poplatků, které vyvolává u občanů negativní reakci, např. když byl před pár lety navýšen poplatek za sběr a svoz komunálního odpadu ze 495 Kč na 516 Kč. Starosta zastává navíc názor, že obec má být schopná získávat příjmy z jiných zdrojů na pokrytí těchto nákladů a nezatěžovat tím občany města.

Nedaňové příjmy tvoří v průměru sledovaného období 17,4% celkových příjmů. Významnou položkou v této kategorii jsou příjmy z pronájmu ostatních nemovitých věcí a jejich částí, která vykazuje příjem 15,9 mil. Kč ročně. Příjmy z poskytování služeb a výrobků činí v průměru 7,9 mil. Kč.

Přijaté dotace (transfery) se v analyzovaném období významně podílely na celkovém objemu příjmů. Dosahovaly v průměru 12,8 % celkových příjmů. V neinvestiční části se jedná o dotace na výkon státní správy, průměrně 14 mil. Kč ročně. Dalšími položkami jsou ostatní transfery ze státního rozpočtu, v průměru 5,6 mil. Kč ročně. Neinvestiční transfery od obcí, krajů a regionálních rad tvoří 0,5 mil. Kč ročně.

Investiční dotace jsou velmi důležité pro rozvoj města a ve sledovaném období dosáhly celkové výše 19,5 mil. Kč. Nejvyššího maxima 8,5 mil. Kč dosáhlo město v roce 2016.

Tabulka 13: Druhové členění příjmů ve městě Bystřice p/H v letech 2014 – 2019

(skutečný rozpočet k 31. 12., hodnoty uvedeny v tis. Kč)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Druh příjmů	Daňové	110 449	111 193	118 319	128 916	137 842	147 838
	Nedaňové	32 994	32 546	32 716	33 219	29 681	29 252
	Kapitálové	917	1 929	1 746	526	606	821
	Transfery celkem	17 892	18 130	25 679	23 018	22 454	32 140
	Neinvestiční	16 706	16 634	17 169	19 323	21 293	28 966
	Investiční	1 186	1 496	8 510	3 965	1 160	3 174

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z monitor.statnipokladna.cz

Nejvíce zatěžovaly výdajovou část provozního rozpočtu výdaje na platy, platy za práci vč. pojistného, neinvestiční nákupy služeb, neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím a výdaje na opravy a udržování majetku města. Město usiluje o úspory na provozních výdajích, snaží se je ovlivňovat racionalizací a optimalizací jejich skladby. Z tabulky č. 14 je vidět kontinuální růst objemu běžných výdajů.

Kapitálové výdaje představují výdaje města na investiční potřeby města, zejména výdaje na budovy, haly a stavby. Město v roce 2017 proinvestovalo téměř 51,7 mil. Kč (nejvíc za sledované období), z toho 7,1% nákladů pokryly investiční dotace.

Tabulka 14: Druhovému členění výdajů ve městě Bystřice p/H v letech 2014 -2019

(skutečný rozpočet k 31. 12., hodnoty uvedeny v tis. Kč)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Druh výdajů	Běžné	116 424	116 790	125 717	130 782	141 092	157 593
	Kapitálové	20 012	44 814	30 443	51 695	34 533	36 047

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z monitor.statnipokladna.cz

Tabulka č. 15 zobrazuje, jak město Bystřice pod Hostýnem ve sledovaném období zhodnocuje svůj majetek. Město v případě, že své pozemky již nepotřebuje, nabídne je k odprodeji. Naopak koupí pozemky, které potřebuje k účelu vybudování cyklostezky. K nejvýznamnějšímu majetku patří budova městského úřadu, mateřské a základní školy, čistička odpadních vod, budovy sloužící pro sociální péči nebo bytové domy určené k pronájmu bytů. (Rozhovor č. 3 a 4; www.monitor.statnipokladna.cz; závěrečný účet)

Tabulka 15: Stav majetku města v letech 2014 – 2019 v tis. Kč

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Dlouhodobý hmotný majetek	664 100	691 476	701 265	730 255	736 929	710 362
- Stavby	533 403	553 549	568 091	594 820	593 858	558 087
- Pozemky	74 886	75 240	71 302	72 935	73 251	73 355
Dlouhodobý nehmotný majetek	3 875	3 304	3 234	2 655	3 022	2 138
Dlouhodobý finanční majetek	92 930	86 594	87 435	87 804	88 176	118 391
Dlouhodobé pohledávky	995	577	407	273	3 299	1 186
Zásoby	875	742	768	769	937	919
Krátkodobé pohledávky	14 725	21 127	12 528	11 195	14 562	15 036
Krátkodobý finanční majetek	53 869	46 704	61 980	57 974	68 208	81 257

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z monitor.statnipokladna.cz

Investiční činnost

S iniciativou k investiční akci ve městě nejčastěji přichází starosta, který k tomu dodává: „*S nápadem k investiční akci ve městě přicházejí i další iniciátoři jako je rada města, někteří členové zastupitelstva, ale i zaměstnanci městského úřadu.*“

V roce 2019 byly celkové výdaje města čerpány ve výši 193 mil. Kč. Kapitálové výdaje z toho tvořily 36 mil. Kč, což představuje 18,62 % celkových výdajů. Jednalo se o výdaje na pořízení nového majetku nebo na výdaje na technické zhodnocení stávajícího majetku, např. obnova původních dřevěných prvků ve výstavních prostorech ve II. NP zámku Bystřice pod Hostýnem, podpora vybavení dílen v základních školách – ZŠ Bratrství, nákup elektrocentrály, kalového čerpadla pro JSDH nebo informační panel pro měření rychlosti vozidel v Sovadině.

Hodně probíraným investičním tématem je již zmíněný hotel Podhoran a objektivní posouzení jeho dalšího využití. Budova byla postavena v 70. letech minulého století a je situována přímo v centru města a měla řešit ubytovací kapacity rostoucího rekreačního, turistického a cestovního ruchu jako v mnoha jiných lokalitách v bývalém Československu. Svému původnímu účelu objekt už dávno neslouží. Předchozí majitel do budovy vůbec neinvestoval, což ovlivnilo její zoufalý technický stav a nepřispělo k tomu ani využití objektu jako ubytovna. Z investičních variant ve studii proveditelnosti byly projednávány 3 varianty, a to demolice objektu za 26,8 mil. Kč, rekonstrukce objektu za 67,5 mil. Kč a třetí variantou byla navržena demolice a výstavba nového objektu za 130 mil. Kč. „*Při diskusi s občany a odborníky jsme došli k závěru, že objekt se nebude bourat. Prozatím uvažujeme o variantě, že v přízemí bude restaurace a kavárna a v horních patrech městská knihovna a ty části městského úřadu, které jsou situovány mimo radnici. Město hledá dotační programy, které momentálně žádné vyhlášené nejsou, a tak je vyčkávání na místě. V Bystřici jsme už uskutečnili několik podobně velkých projektů – čistírnu odpadních vod, opravu kanalizace, sportovní halu, centrum pro seniory – všude hovoříme o částkách nad 100 mil. Kč, nicméně všechny tyto stavby byly spolufinancovány státem. Nemůžeme si dovolit financovat sami celou rekonstrukci a pozastavit ostatní investice, ale budeme hledat to nejlepší řešení, aby byli občané spokojeni a zase rádi chodili na Podhoran.*“ (Rozhovor č. 4)

„*Město díky silnému týmu projektových manažerů dokáže získat většinu investičních transferů, o které si zažádá. Tým se opravdu snaží čerpat co největší množství*

investičních transferů, takže pro město to není obtíž a čerpá naplno tyto transfery,“ uvedl starosta. Tabulka č. 16 zobrazuje výši dotací, které město získalo v roce 2019 na realizaci staveb.

Tabulka 16: Výše dotací, které město Bystřice p/H v roce 2019 obdrželo na realizaci staveb

Název akce	Poskytovatel	Celkové náklady	Výše dotace
Rekonstrukce místní komun. ul. Rusavská	MMR	2 993 114,- Kč	1 740 662,- Kč
Zámek Bystřice pod Hostýnem, východní křídlo, sanace dřevěných stropů a krovů	Ministerstvo kultury ČR	1 727 964,- Kč	680 000,- Kč
Rekonstrukce chodníku v ul. Rusavská	MAS Podhostýnska	882 337,- Kč	654 303,- Kč
Rozšíření městského kamerového a dohlížecího systému, ul. Kamenec	Ministerstvo vnitra	432 577,- Kč	350 000,- Kč
Zámek Bystřice pod Hostýnem, obnova původních dřevěných prvků ve výstavních prostorách ve II. NP – 3. etapa	Zlínský kraj	510 207,- Kč	255 000,- Kč
Stavební úpravy objektu hasičské zbrojnice	MAS Podhostýnska	612 244,- Kč	581 632,- Kč
Digitalizace kina Sušil	Státní fond kinematografie	2 083 620,- Kč	850 000,- Kč
Informační panel pro měření rychlosti vozidel v Sovadině	Zlínský kraj	103 236,- Kč	51.600,- Kč
Masarykův háj	Státní fond ŽP ČR	271 966,- Kč	150 000,- Kč
Bystřické zámecké slavnosti, 2019	Zlínský kraj	171 000,- Kč	58 100,- Kč
Ekologicky po městě Bystřice pod Hostýnem	Státní fond ŽP ČR	129 980,- Kč	40 000,- Kč
JSDH Bystřice pod Hostýnem – modernizace jednotky	MAS Podhostýnska	431 436,- Kč	409 864,- Kč
Pořízení vybavení ke zkvalitnění činnosti JSDH Bystřice pod Hostýnem	Zlínský kraj	192 183,- Kč	91 000,- Kč
Celkem		10 541 864,- Kč	5 912 161,- Kč

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z webových stránek města Bystřice pod Hostýnem

Prioritním investičním záměrem je v současné době (2021) výstavba nového bytového domu s deseti sociálními byty v Mlýnské ulici, kde v minulosti stála budova starého nádraží. Tyto byty budou dostupné osobám ohroženým sociálním vyloučením nebo

osobám již sociálně vyloučeným. Byty budou zařízeny základním vybavením – kuchyňskou linkou, sprchovým koutem, umyvadlem, toaletou. Realizací projektu dojde k zajištění dostupného sociálního nájemního bydlení pro 20 osob z cílové skupiny. Náklady jsou vyčísleny na 19,5 mil. Kč, z toho dotace činí 12,5 mil. Kč. Dokončení stavby je plánováno v srpnu 2021.

Další významnou investicí je podpora rodinné výstavby v lokalitě Trávníky v Rychlově, kde město připravuje 16 stavebních míst o velikosti 800 – 1000 m² s investicí 10 mil. Kč. Všechny pozemky jsou již zadány. V současné době probíhají dokončovací práce na infrastruktuře. Rodinné domy vytvoří v budoucnu v této části města novou ulici, která zatím nemá jméno. (Rozhovor č. 3 a 4; webové stránky Bystřice pod Hostýnem)

Spolupráce

Bystřice pod Hostýnem spolu s dalšími 14 okolními obcemi je součástí Podhostýnského mikroregionu. Jeho cílem je koordinace postupu rozvoje území, zlepšování podmínek pro rozvoj turistického ruchu a propagace zdejší krajiny. Velkou předností mikroregionu je udržování starých zvyků a zachovávání lidových tradic. V jednotlivých obcích se stále udržuje bohatá spolková činnost. (webové stránky mikroregionu Podhostýnsko)

Město Bystřice pod Hostýnem je dále členem Místní akční skupiny Podhostýnska (dále jen „MAS Podhostýnska“), která byla založena v roce 2006. Jejím cílem je přispět k rozvoji mikroregionu Podhostýnsko, konkrétně více zainteresovat podnikatelský a neziskový sektor do aktivit mikroregionu. MAS Podhostýnska se v současné době zaměřuje na realizaci plánu vzdělávacích aktivit. (webové stránky MAS Podhostýnska)

Bystřice pod Hostýnem udržuje kontakt se dvěma zahraničními městy, se kterými uzavřelo partnerské smlouvy v letech 2008 a 2009. Jedná se o italské město San Giovanni al Natisone a druhým městem je Salzkotten nacházející se v Severním Porýní – Vestfálsku. Obě města spojuje s Bystřicí pod Hostýnem výroba nábytku a rozvoj folklórních tradic.

Město v současnosti vychází z již zmíněné případové evaluační studie k projektu s názvem Moderní přístup k rozvoji města Bystřice pod Hostýnem a snaží se o vyšší míru participace veřejnosti, neziskového sektoru, podnikatelů a dalších partnerů do rozhodovacího procesu. Např. při zpracování, schvalování, hospodaření a změnách rozpočtu, při aktualizaci strategického plánu města. Jde o trend, kterému se město

přizpůsobuje i na základě požadavků některých dotačních programů, které si přejí zapojení právě samotných konečných uživatelů, tedy občanů (např. program Státního fondu rozvoje bydlení zaměřený na regeneraci sídlišť).

„Občané byli zapojeni do přípravy projektu zaměřeného na rozšíření kamerového a dohlížecího systému v Bystřici pod Hostýnem. V tomto případě měli možnost vyplnit dotazník k dané problematice. Další oblastí, kde byli občané dotazováni a měli možnost se vyjádřit, byla oblast životního prostředí, kontejnery na bioodpad. Formou dotazníkového šetření mezi občany a formou veřejného projednání jsou občané zapojeni do přípravy zpracování projektu Regenerace sídliště v Bystřici pod Hostýnem. Město aktivně spolupracuje s občany i v oblasti sociálních služeb.“ (Rozhovor č. 3)

Při aktualizaci strategického plánu města v roce 2019 došlo také k zapojení obyvatel města provedeným dotazníkovým šetřením, které probíhalo v období od 10. června do 5. července 2019. Občané obdrželi tištěný dotazník do domácností. Zároveň měli možnost vyplnit dotazník online na webových stránkách města. Zpět bylo odevzdáno 275 tištěných dotazníků, 287 online. Celkem město obdrželo 562 vyplněných dotazníků. *„Míra zapojení občanů má ovšem své rezervy. Aktivněji se zapojili do dotazníkového šetření, ale při zapojení v dalších fázích zpracování strategického plánu, např. při veřejném projednání, byl jejich zájem nižší.“ (Rozhovor č. 3)*

„Zavedli jsme pravidelné veřejné debaty o rozvojových projektech města, jejichž podstatou je aktivní zjišťování konkrétních potřeb obyvatel města, srozumitelné představení plánovaných projektů s důrazem na zpětnou vazbu obyvatel a vytvoření tvůrčí atmosféry pro vlastní návrhy rozvojových projektů ze strany občanů města,“ uvedl starosta s odkazem na studii. Město postupně zavádí konkrétní aktivity do běžné praxe městského úřadu, třeba jako součást implementační fáze strategického plánu města. Hlavními aktivitami je využívání sociálních sítí (nástroj obousměrné komunikace), zavedení participativního rozpočtu nebo pravidelná diskuzní setkání s občany za účasti vedení města i vedoucích úředníků.

Město Bystřice pod Hostýnem od roku 2020 zpracovává projekt na regeneraci sídliště. Projekt bude řešit oživení sídlištní zástavby, která je vymezena ulicemi Bělidla a U Mlékárny. Předmětem této akce má být příprava komplexního projektu, na jehož dílčí etapy by mohlo město Bystřice pod Hostýnem získat finanční prostředky ze Státního fondu podpory investic v rámci programu Regenerace sídlišť. Součástí celého procesu zpracování

projektů regenerace bylo i dotazníkové šetření mezi obyvateli sídliště, jehož výsledky také ovlivní výslednou podobu předmětného dokumentu.

V první fázi se jednalo o sběr informací dotazníkovým šetřením. V polovině září 2020 obdrželi všichni obyvatelé sídliště do svých domácností dotazník zaměřený na hodnocení kladů a záporů všech stránek života v něm. Šetření probíhalo od 15. do 30. září 2020. Sběr dotazníků byl zajištěn pomocí sběrných boxů umístěných na radnici, v městském informačním centru a v prodejně potravin na sídlišti. Paralelně byl spuštěn elektronický dotazník na webových stránkách města, na facebooku města a odkaz byl uveden i na tištěné verzi dotazníku. Bylo rozneseno 975 dotazníků, z toho 280 bylo odevzdáno zpět. Data získaná z dotazníků se stala jedním z podkladů pro tvorbu první části projektu regenerace – analytické části, ve které je sídliště posuzováno z hlediska stavebně-technického, funkčně provozního a prostorového.

Obsahem byl popis širších vztahů, vzhledem k ostatním částem města, popis pozitivních a negativních dopadů prostorového uspořádání sídliště, údaje o dostupnosti občanské vybavenosti, analýza stávajícího řešení dopravy, stav objektů a komunikací, zeleně a další infrastruktury sídliště. Z analytické části vzejde návrhová část, k níž budou moci občané vznést své náměty a připomínky v rámci veřejného projednání, které by se mělo uskutečnit v prvním čtvrtletí roku 2021. V průběhu roku 2021 bude zpracována projektová dokumentace a vyřízena potřebná povolení, aby se město mohlo ucházet o finanční prostředky na I. etapu regenerace. (Rozhovor č. 3 a 4; Zpravodaj Bystřice pod Hostýnem; Případová evaluační studie k projektu s názvem Moderní přístup k rozvoji města Bystřice pod Hostýnem)

5 Shrnutí, výsledky a diskuse

V této kapitole je provedena komparace financování a hospodaření vybraných měst a následně jsou vyhodnoceny zjištěné výsledky. U obou měst lze pozorovat určitá specifika, shodné rysy a zároveň i odlišnosti, které byly prodiskutovány s politickými zástupci měst. Jejich sdělení bylo porovnáváno s výsledky dvou studií Kopřivy, Čopíka a Čmejrků „Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí“ (2016) a „Mayors as a variable in typologies of local governments: a case study of the Czech Republic“ (2019).

Obě města jsou obcemi s rozšířenou působností a centry správních obvodů. Z demografického hlediska mají obě města stejný počet obyvatel cca 8 tisíc a vykazují celorepublikový trend stárnutí obyvatelstva. Průměrný věk obyvatel obou měst se pohybuje mezi 43 – 44 lety.

Samospráva

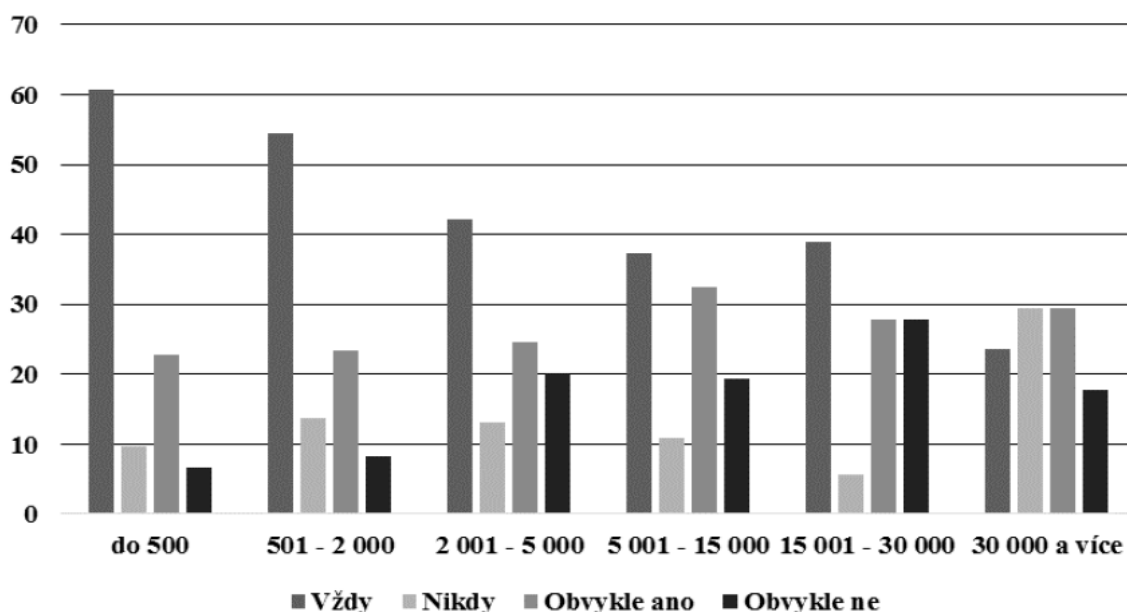
Obě města se dlouhodobě vyznačují stabilní personální situací v samosprávě, míra konfliktů v obou zastupitelstvech je minimální, téměř nulová. Oba starostové jsou ve výkonu funkce šesté volební období.

Řízení

Velká část politického rozhodování na všech úrovních politické vertikály probíhá mimo oficiální zasedání. Z toho vyplývá otázka, co se děje předtím, než se příslušný bod dostane k veřejnému projednání na zastupitelstvu obce. Jde zejména o to, zda se pořádají pracovní jednání členů zastupitelstev.

Dotazníkové šetření autorů Kopřivy, Čopíka, Čmejrků ukázalo, že v případě investičních akcí se podíl obcí, v nichž před schvalováním investic probíhá pracovní jednání zastupitelů, postupně snižuje s růstem velikosti obce, což ukazuje graf 6. Z grafu dále vyplývá, že jen v menším počtu obcí samospráva nikdy nepořádá pracovní jednání před konáním zastupitelstva. Pořádání pracovních jednání zastupitelů před veřejným projednáním zastupitelstva je v ČR poměrně časté. Ve větších městech bývá relativně často „předjednání“ koaličních i opozičních zastupitelských klubů. Část zastupitelů tato pracovní jednání kritizuje z důvodu netransparentnosti rozhodování samospráv. (Kopřiva, Čopík, Čmejrek, 2017, s. 495 - 498)

Graf 6: Předjednání investic na pracovním jednání zastupitelstva (v %)

Zdroj: Dotazníkové šetření „Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí 2016“

Pouze v Lipníku nad Bečvou se koná pracovní jednání před konáním veřejného projednání zastupitelstva, které v 90 % svolává starosta. Pracovní jednání probíhá 2 dny před veřejným projednáním a účastní se ho všichni zastupitelé. „Na pracovním jednání si vysvětlujeme a prodiskutováváme investiční akce, které jsou připraveny k veřejnému projednání.“ (Rozhovor č. 1) V Bystřici pod Hostýnem se před konáním zastupitelstva pracovní schůze nekonají, tudíž zde se nepotvrzuje předpoklad pořádání pracovní schůze před konáním zastupitelstva. Schází se pouze rada města, která předkládá jednotlivé body k projednání zastupitelstvu. „V případě schvalování rozpočtu si na jednání rady přizveme finanční výbor.“ (Rozhovor č. 4)

Obě města vycházejí ze strategických plánů rozvoje měst, které pravidelně aktualizují a podle nichž jsou realizovány všechny důležité investice. „Je to pro nás výchozí koncepční dokument, který vytváří rámec pro rozvoj města a promítá se do rozhodování o investicích města Bystřice pod Hostýnem do roku 2030,“ uvedl místostarosta. Roman Koutný konstatoval: „Lipník nad Bečvou má strategickou vizi v rozvoji a vychází z dlouhodobých cílů a rozvojových záměrů představitelů samosprávy a klíčových subjektů města.“ (Rozhovor č. 1 a č. 4)

Aby správně fungoval mechanismus z hlediska rozvoje, obě města každoročně aktualizují střednědobý výhled rozpočtu, jehož významem je zkvalitnění řízení hospodaření s majetkem, stabilizace finanční situace, v neposlední řadě je důležitý při projednávání úvěrů a dotací a při plánování investičních akcí. Obě města ho sestavují nad rámec zákonných náležitostí uvedených v § 3 zákona 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Podkladem pro tvorbu tohoto dokumentu jsou tyto zdroje: účetnictví a rozpočty z posledních čtyř let, splátkové kalendáře závazků města, predikce sdílených daní na čtyři roky dopředu ze státního rozpočtu (resp. návrhu státního rozpočtu a střednědobého výhledu státu), aktuální rozpočet, návrh rozpočtu na další rok, akční plán na tři roky dopředu, koeficienty odpovídající potřebám, povinnostem a ekonomickému hospodaření města dle předpokládaného vývoje ekonomiky státu a předpokládané nahodilé příjmy a výdaje. Obě samosprávy mají takto možnost operativně reagovat a svými rozhodnutími korigovat hospodaření. (Střednědobý výhled rozpočtu města Bystřice pod Hostýnem 2021 – 2025)

Hospodaření

Z provedené analýzy hospodaření u obou komparovaných měst vyplynulo, že obě města hospodaří s rezervami pro případné neočekávané výdaje. Oba rozpočty vykazují za sledované období 2014 – 2019 přebytek. Jediný výrazný schodek v rozpočtu byl zaznamenán v roce 2017 v Lipníku nad Bečvou, který byl rozpočtován ke krytí investiční akce na stavbu a dokončení sportovní haly a realizace byla dokončena v roce 2018.

Na základě provedených analýz rozpočtových příjmů bylo zjištěno, že největším příjmem jsou daňové příjmy, které každým rokem narůstají a jsou téměř totožné u obou porovnávaných měst za sledované období. Další příjmy získávají obě města z pronájmu majetku, vlastní činnosti a přijatých dotací. V Lipníku nad Bečvou dosáhly investiční transfery v analyzovaném období celkem 71,1 mil. Kč. V Bystřici pod Hostýnem celkem 19,5 mil. Kč za sledované období. Vývojová tendence u investičních transferů je u obou měst za sledované období různorodá. Příspěvek na výkon státní správy je u obou měst téměř shodný ve výši 13,5 mil. Kč. Z analýzy stavu majetku vyplynulo, že obě města si svůj majetek nechávají pro své potřeby, než by ho rozprodávaly.

Z tabulky č. 17 lze u obou měst vidět kontinuální růst objemu běžných výdajů v přepočtu na 1 obyvatele. Mezi nejvýraznější kapitálové výdaje uvádím výstavbu sportovní haly

v Lipníku nad Bečvou v letech 2017 – 2018. V Bystřici pod Hostýnem se jednalo o odkup Podhoranu za 16,9 mil. Kč a který ještě bude velkou finanční zátěží pro město s plánovanou investicí cca 80 mil. Kč.

Ve výdajích má Lipník nad Bečvou pohledávky za nájmy bytů ve výši 850 tis. Kč. Dalším problémem je nedisciplinovanost občanů v platbách místního poplatku za sběr a svoz komunálního odpadu. Tato pohledávka v roce 2019 činila 1,8 mil. Kč. Podobný problém s vybíráním poplatků zaznamenává i Bystřice pod Hostýnem, ale týká se nízkého počtu obyvatel. (závěrečné účty měst)

Tabulka 17: Druhé členění příjmů a výdajů v porovnávaných městech v letech 2014 – 2019 na 1 obyvatele

(skutečný rozpočet v tis. Kč k 31.12.)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Lipník nad Bečvou						
Příjmy daňové	13,3	13,9	15,6	16,6	17,7	18,4
Příjmy nedaňové	3,3	3,4	3,4	3,5	3,6	3,9
Výdaje běžné	16,5	16,6	17,5	18,2	21,2	21,7
Výdaje kapitálové	3,1	3,3	1,4	9,2	8,7	4,6
Bystřice pod Hostýnem						
Příjmy daňové	13,2	13,3	14,2	15,6	16,9	18,1
Příjmy nedaňové	3,9	3,9	3,9	4,0	3,7	3,6
Výdaje běžné	13,9	14,0	15,1	15,8	17,3	19,3
Výdaje kapitálové	2,4	5,4	3,7	6,3	4,2	4,4

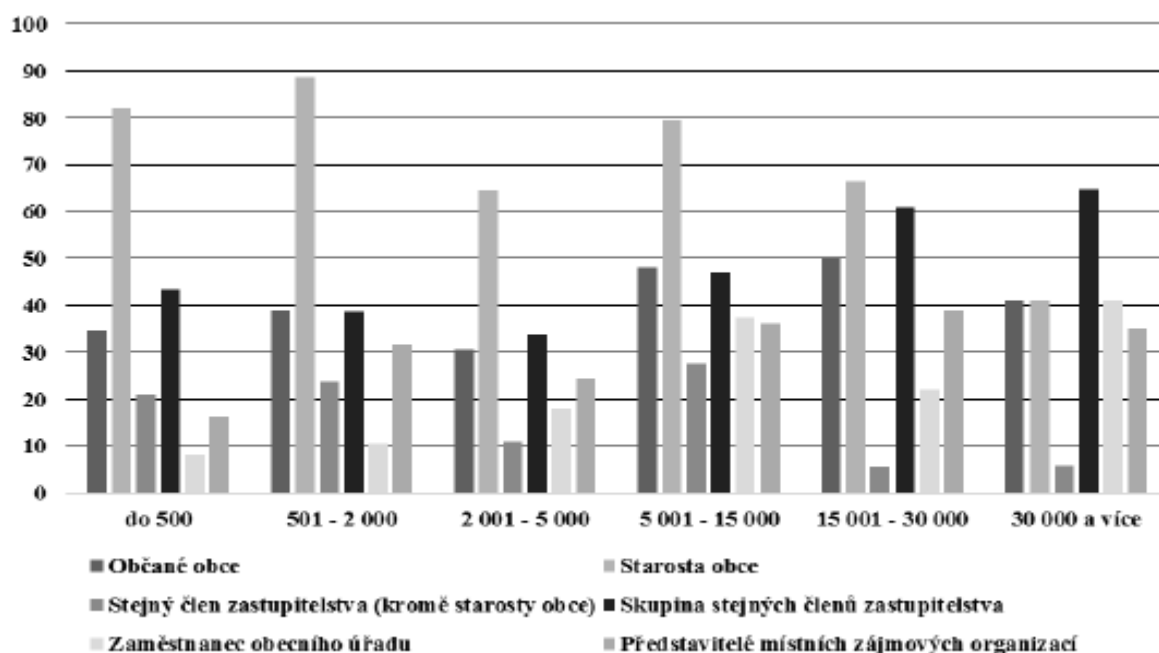
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z monitor.statnipokladna.cz

Investiční činnost

Z výsledků provedeného dotazníkového šetření autorů Kopřivy, Čopíka a Čmejra se ukazuje, že úloha starostů je z hlediska iniciativy k rozhodování o významných tématech v obci klíčová. 83,6 % starostů přichází s impulzem k investicím. Žádná jiná šetřená kategorie možných „iniciátorů“ není tak významná. V přibližně každé páté municipalitě (21,7%) je starosta uváděn dokonce jako jediný, kdo s takovým impulzem přichází. Fakta zjištěná v dotazníkovém šetření ukazují, že z hlediska četnosti impulzů k investičním akcím lze identifikovat určité rozdíly mezi velikostními kategoriemi obcí. Nejeví se však jako zásadní. Zároveň se ukazuje, že ve větších obcích je spektrum

iniciátorů agendy pestřejší a jejich podíl vyrovnanější. Např. zaměstnanci obecních úřadů podněcují rozhodování v oblasti investičních akcí spíše v obcích o velikosti pět tisíc a více obyvatel. Jedná se zpravidla o města, která jsou ve věci výkonu přenesené působnosti pověřena působením v širších správních obvodech a disponují rozsáhlejším úředním aparátem. Městské úřady proto mohou mít kapacity k přípravě investičních akcí, ale zejména také k iniciativě takových příprav. Z dotazníkového šetření vyplynul relativně malý podíl občanů a místních zájmových organizací na stanovování rozvojových cílů obcí. Jejich návrhy však často v samosprávných orgánech předkládají starostové nebo další členové zastupitelstev obcí. (Kopřiva, Čopík, Čmejrek, 2017, s. 490 - 494)

Graf 7: Iniciativa k investiční akci dle velikosti obcí (v %)

Zdroj: Dotazníkové šetření „Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí 2016“

Další případová studie autorů Čopíka, Kopřivy a Čmejrka „Mayors as a variable in typologies of local governments: a case study of the Czech Republic“ ukazuje, že shoda v rozhodování o klíčových otázkách pro obec začíná u starosty, a to se týká kategorie nejmenších obcí, tak i kategorie středních obcí do 15 tisíc obyvatel. (Čopík, Kopřiva, Čmejrek, 2019, s. 11)

Zde se potvrzuje předpoklad, který vychází z obou výše zmíněných studií, že s iniciativou k investiční akci v obou městech v 80% přichází starosta. I když se jedná o malá města (5 001 – 15 000 obyvatel), v případě typologie podle Jüptnera o města menší

střední velikosti (1 701 – 9 000 obyvatel), starostové fungují jako „údržbáři“, kteří sledují dění ve městě z hlediska stavu infrastruktury a problémy konzultují se zastupitelstvem a veřejností. Tato zjištění se stávají základem rozvojové agendy obou měst. Potvrzuje se zde další předpoklad, že zaměstnanci obou městských úřadů přicházejí s nápady k investičním akcím. Starosta Bystřice pod Hostýnem k tomu sdělil: *„S nápadem k investiční akci ve městě přicházejí i další iniciátoři jako je rada města, někteří členové zastupitelstva, ale i zaměstnanci městského úřadu.“* (Rozhovor č. 3)

Co se týká dotací, tak obě města jsou úspěšná v získávání nenárokových dotací především z krajů, ministerstev, státních fondů i operačních programů. Úspěšnější v čerpání dotací je Lipník nad Bečvou, který za sledované období získal dotace ve výši 71,1 mil. Kč. Největší dotaci město získalo na výstavbu sportovní haly v celkové výši 32 mil. Kč (18 mil. Kč z Olomouckého kraje v roce 2016 a 15 mil. Kč z MŠMT ČR v roce 2018). Další významnou dotaci město obdrželo v roce 2014 na rekonstrukci ul. Losertova a Palackého ve výši 14,8 mil. Kč. *„V týmu pro investice jsou samozřejmě vedoucí odborů a vedoucí příspěvkových organizací. Město žádá o investiční dotace velmi aktivně. Na žádostech pracují lidé, k tomuto určení. Žádná dotace se nezískává jednoduše. Využíváme všech možností, které dotační tituly umožňují a které budou přínosem pro naše město.“* (Rozhovor č. 1)

V Bystřici pod Hostýnem probíhá po celé sledované období rozsáhlá rekonstrukce Zámku Bystřice pod Hostýnem. Město obdrželo dotace na jednotlivé opravy, obnovy, stavební úpravy a rekonstrukce zámku v celkové výši 6,6 mil. Kč z ministerstva kultury a Zlínského kraje. Dotace v Bystřici pod Hostýnem dosáhly celkové výše 19,5 mil. Kč a byly v analyzovaném období poskytnuty spíše na opravy a udržování, nešlo o rozsáhlé rozvojové investiční projekty. Dotace směřovaly např. do rekonstrukcí místních komunikací a chodníků, na různé stavební úpravy objektů města, na regeneraci sídliště. Mimo sledované období musím ale zmínit, že v roce 2020 byla dokončena cyklostezka z Bystřice pod Hostýnem do Chvalčova, na kterou byla poskytnuta dotace ve výši 2,7 mil. Kč, v současnosti probíhá již zmíněná stavba sociálního bydlení s poskytnutou dotací 12,5 mil. Kč a v roce 2021 město plánuje vybudování cyklostezky z Bystřice pod Hostýnem do Slavkova pod Hostýnem s předpokládanou výší dotace 4,3 mil. Kč. Takže je vidět, že v Bystřici pod Hostýnem nastává období rozvojových investičních aktivit.

V obou městech je v současné době (2021) prioritou investičních záměrů rozvoj bydlení s cílem podpořit příliv mladé generace. V Lipníku nad Bečvou se jedná o 47 stavebních parcel pro výstavbu rodinných domů a v Bystřici pod Hostýnem o 16 parcel, které vytvoří novou ulici.

Spolupráce

Lipník nad Bečvou je součástí mikroregionu Lipensko, je členem MAS Moravská brána a udržuje kontakt s polským městem Zdzieszowice. Bystřice pod Hostýnem je součástí Podhostýnského mikroregionu, je členem MAS Podhostýnska a udržuje kontakt se dvěma zahraničními městy San Giovanni al Natisone v Itálii a druhým městem je Salzkotten nacházející se v Severním Porýní – Vestfálsku. Je vidět, že obě města jsou velmi aktivní v místní, meziobecní i zahraniční spolupráci.

Lipník nad Bečvou se zaměřuje spíše na meziobecní spolupráci ve smyslu vytvoření společného podniku zajišťujícího technický servis s péčí o stárnoucí obyvatelstvo na úrovni mikroregionu. Obce by zároveň fungovaly jako zaměstnavatel, podnikatel a zákazník v jednom a ušetřily by náklady v rozpočtu na mzdy zaměstnanců. Spolupráce výše uvedených aktérů by měla spočívat v propojení jejich aktivit a přiblížení se občanům a firmám, zkvalitňováním veřejných služeb a v možných finančních úsporách.

Bystřice pod Hostýnem se snaží o vyšší míru participace veřejnosti, neziskového sektoru, podnikatelů a dalších partnerů na rozhodovacích procesech ve městě. Např., při zpracování, schvalování, hospodaření a změnách rozpočtu, při aktualizaci strategického plánu města nebo revitalizaci sídliště. Občané jsou zapojováni do různých projektů dotazníkovým šetřením. Jak již vyplynulo z rozhovoru se starostou, vedení města veřejnými debatami aktivně zjišťuje konkrétní potřeby obyvatelstva, srozumitelně představuje plánované projekty a požaduje zpětnou vazbu obyvatel.

Město Bystřice pod Hostýnem plánuje zavést pravidelná diskusní setkání s občany za účasti vedení města i vedoucích úředníků k participativnímu rozpočtu a využívání sociálních sítí jako nástroje obousměrné komunikace. Tyto záměry vychází z Případové evaluační studie k projektu s názvem Moderní přístup k rozvoji města Bystřice pod Hostýnem.

6 Závěr

Úloha starostů při formulování rozvojových cílů v obcích v ČR a jejich iniciativa při rozhodování má velkou váhu. Platí to jak pro kategorie nejmenších obcí, tak i pro města menší střední velikosti (1 701 – 9 000 obyvatel) podle Jüptnera. Komparovanými městy byly zvoleny Lipník nad Bečvou a Bystřice pod Hostýnem, obě o velikosti přibližně 8 tis. obyvatel.

V rámci řešení diplomové práce byl u první výzkumné otázky potvrzen předpoklad pouze u Lipníku nad Bečvou, že starosta je klíčovou osobou, která v 90 % svolává pracovní jednání před konáním veřejného zasedání zastupitelstva. Pracovní jednání probíhá za účasti všech zastupitelů a koná se dva dny před řádným zastupitelstvem. Na tomto předjednání jsou vysvětlovány a prodiskutovávány plánované investiční akce, příp. rozpočet. V Bystřici pod Hostýnem se před konáním zastupitelstva pracovní schůze nekonají, tudíž zde se nepotvrzuje předpoklad pořádání pracovní schůze před konáním zastupitelstva. Schází se pouze rada města, která předkládá jednotlivé body k projednání zastupitelstvu. V případě schvalování rozpočtu je přizván finanční výbor.

V případě druhé výzkumné otázky byl potvrzen předpoklad u obou porovnávaných měst, že starosta hraje zásadní roli iniciátora investičních akcí při prosazování agendy rozvoje obcí. S iniciativou k investiční akci v obou komparovaných městech v 80 % přichází starosta. Dále se ukazuje, že ve větších městech, jakou jsou i obě komparovaná města, je spektrum iniciátorů agendy širší a jejich podíl vyrovnanější. Potvrzuje se, že i zaměstnanci obou městských úřadů podněcují rozhodování v oblasti plánovaných investičních akcí. Obecně lze tedy konstatovat, že tato dvě zvolená menší města mají proměnlivé rozhodovací mechanismy v oblasti rozvoje.

Obce ČR musí hledat všechny možné dostupné způsoby zvyšování efektivnosti, tzn. hospodárnosti a užitečnosti rozpočtových výdajů. Místní samosprávy mají za úkol komunikovat s občany, zjišťovat jejich preference, ale také jasně vymezit a vysvětlit občanům, na co obec v samostatné působnosti má a nemá finanční prostředky v rozpočtu.

Z provedené analýzy rozpočtu vyplynulo, že obě komparovaná města hospodaří s podobnou výší rozpočtů a hospodaří s rezervami pro neočekávané výdaje. Největším příjmem pro obě města jsou daňové příjmy, které každým rokem narůstají. Další příjmy získávají obě města z pronájmu majetku, vlastní činnosti a přijatých dotací. Z analýzy

stavu majetku obou měst vyšlo najevo, že majetek si obě města ponechávají, než by ho rozprodávaly.

Obě porovnávaná města jsou úspěšná v získávání nenárokových dotací především z krajů, ministerstev, státních fondů i operačních programů. Tím, že jsou obě města ve věci výkonu přenesené působnosti pověřena působením v širších správních obvodech a jsou jejich centry, disponují rozsáhlejším úředním aparátem a o dotace žádá zkušený projektový tým zaměstnanců. Ve sledovaném období je v získávání dotací úspěšnější Lipník nad Bečvou. Město investovalo do rozvojových investičních projektů, např. do výstavby sportovní haly. Bystřice pod Hostýnem se za analyzované období spíše zaměřila na opravy a údržbu, např. několikaletou rekonstrukci zámku. V současné době už lze ale tvrdit, že se situace obrací a pro Bystřici pod Hostýnem nastává období rozvojových investičních aktivit.

Aby správně fungoval mechanismus z hlediska rozvoje, obě města každoročně aktualizují střednědobý výhled rozpočtu a pravidelně aktualizují strategický plán rozvoje města. Pro obě města jsou to zásadní koncepční dokumenty, které vytvářejí rámec pro rozvoj měst a promítají se do rozhodování o investičních akcích. Je důležité, že tyto strategické materiály jsou v obou městech naplňovány s přesahem volebních období jednotlivých vedení.

Činnost obou starostů v místní samosprávě trvá již šesté volební období a je důkazem toho, že své poslání vykonávají ke spokojenosti místních obyvatel. Starostové se pouští do středně i dlouhodobých investičních akcí, které vyžadují náročné investice, na které umí obě města získat finance.

Závěrem lze konstatovat, že vedení obou místních samospráv pozitivně ovlivňuje rozvojové podmínky a kvalitu života v obou městech, což se pod vlivem aktivních starostů jen potvrzuje a naplňuje.

7 Seznam použitých zdrojů

BALÍK, Stanislav, 2005. Metodologie výzkumu komunální politiky. In FIALA, P., STRMISKA, M. Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody. Brno: CDK. ISBN 978-80-7325-074-8

BALÍK, Stanislav, 2009. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Vyd. 1. Praha: Grada. Politologie. ISBN 978-80-247-2908-4.

BERNARD, Josef a kol., 2011. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Nakladatelství SLON Praha. ISBN 978-80-7419-069-8.

ČMEJREK, Jaroslav a kol., 2009. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. Kernberg Publishing, s.r.o. společně s Alfa Nakladatelství, s.r.o. Praha 2. ISBN 978-80-87168-10-3.

ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan, 2010. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3061-5.

ČOPÍK, Jan, KOPŘIVA, Radek, ČMEJREK, Jaroslav, 2019. Mayors as a variable in typologies of local governments: a case study of the Czech Republic. Local Government Studies. DOI: 10.1080/03003930.2019.1699069.

ČOPÍK, Jan, KOPŘIVA, Radek, ČMEJREK, Jaroslav, 2016. Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí. Sociológia 5/49, 2017, s. 482-506. ISSN 0049–1225.

HEINELT, H., MAGNIER, A., CABRIA, M., REYNAERT, H., (eds), 2018. Political Leaders and Changing Local Democracy. The European Mayor. Cham: Palgrave Macmillan. ISBN: 978-3-319-67410-0.

JÜPTNER, Petr, 2004. Komunální koalice a politické modely: studie. In: Politické revue č.2, 2004. Praha: Česká společnost pro politické vědy.

KRUNTORÁDOVÁ, I, 2015. Politické aspekty financování českých měst. Praha: nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-2744-1.

MOURITZEN, P. E.; SVARA, J. H., 2002. Leadership at the Apex: Politicians and Administrators in Western Local Governments. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press.

NAHODIL, F., 2009. Veřejné finance v České republice. Plzeň. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-162-5.

PEKOVÁ, Jitka, 2011. Finance územní samosprávy: Teorie a praxe v ČR. Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-614-1.

ZAPLETALOVÁ, Markéta, SOUKOP, Michal, ŠARADÍN, Pavel, 2020. Praxe participativních rozpočtů v České republice. Případová studie obce s rozšířenou působností Semily. Sociológia 2/52, 2020, s. 180-200. ISSN 0049– 1225.

Legislativa:

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů

Zákon 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Ostatní zdroje:

Lipenské listy

Zpravodaj Bystřice pod Hostýnem

Střednědobý výhled rozpočtu města Bystřice pod Hostýnem

Střednědobý výhled rozpočtu města Lipník nad Bečvou
Případová evaluační studie k projektu s názvem Moderní přístup k rozvoji města Bystřice pod Hostýnem
Závěrečný účet města Bystřice pod Hostýnem za rok 2019
Závěrečný účet města Lipník nad Bečvou za rok 2019
Zpráva o činnosti Městského úřadu Lipník nad Bečvou za rok 2019
Strategie území správního obvodu ORP Lipník nad Bečvou (2015)
Strategie území správního obvodu ORP Bystřice pod Hostýnem (2015 – 2024)
Strategický plán rozvoje města Lipník nad Bečvou 2018 – 2023
Strategický plán města Bystřice pod Hostýnem

Internetové zdroje:

MONITOR: Informační portál Ministerstva financí ČR. [online]. 2020. [cit. průběžně od 2020-5-11 do 2021-15-03]. Dostupné z: www.monitor.statnipokladna.cz

Český statistický úřad. [online] 2020. [cit. průběžně od 2020-5-11 do 2021-15-03]. Dostupné z: www.czso.cz

Deník veřejné správy. [online] 2020. [cit. průběžně od 2020-5-11 do 2021-15-03]. Dostupné z: www.dvs.cz

Český statistický úřad. [online] 2020. [cit. průběžně od 2020-5-11 do 2021-15-03]. Dostupné z: www.volby.cz

Město Lipník nad Bečvou. [online] 2020. [cit. průběžně od 2020-5-11 do 2021-25-03]. Dostupné z: www.mesto-lipnik.cz

Město Bystřice pod Hostýnem. [online] 2020. [cit. průběžně od 2020-5-11 do 2021-25-03]. Dostupné z: www.bystriceph.cz

Mikroregion Podhostýnsko. [online] 2020. [cit. průběžně od 2020-5-11 do 2021-15-03]. Dostupné z: www.podhostynsko.cz

MAS Podhostýnska. [online] 2020. [cit. průběžně od 2020-5-11 do 2021-15-03]. Dostupné z: www.mas-podhostynska.cz

MAS Moravská brána. [online] 2020. [cit. průběžně od 2020-5-11 do 2021-15-03]. Dostupné z: www.mas-moravskabrana.cz

Mikroregion Lipensko. [online] 2020. [cit. průběžně od 2020-5-11 do 2021-15-03]. Dostupné z: www.mikroregion-lipensko.cz

Participativní rozpočet. [online] 2020. [cit. průběžně od 2020-5-11 do 2021-15-03].

Dostupné z: www.participativni-rozpocet.cz

Prerovský deník. [online] 2020. [cit. průběžně od 2020-5-11 do 2021-15-03]. Dostupné z: https://prerovsky.denik.cz/zpravy_region/lipnik-nad-bečvou-ma-noveho-partnera-polske-zdzieszowice-20160630.html

Český úřad zeměměřičský a katastrální. [online] 2021. [cit. 2021-05-03]. Dostupné

z: www.cuzk.cz

Zpravodajství idnes. [online] 2020. [cit. 2021-15-03]. Dostupné z: www.idnes.cz

Výrobce betonových a prefabrikovaných konstrukcí. [online] 2021. [cit. 2021-15-03].

Dostupné z: www.ksprefa.cz

Rozhovory:

Rozhovor č. 1 s členem Zastupitelstva Lipník nad Bečvou Romanem Koutným ze dne 12. 2. 2021 a 15. 3. 2021

Rozhovor č. 2 se starostou Lipníku nad Bečvou Ing. Miloslavem Příkrylem ze dne 12. 2. 2021

Rozhovor č. 3 se starostou Bystřice pod Hostýnem Mgr. Zdeňkem Pánkem ze dne 15. 2. 2021 a 10. 3. 2021

Rozhovor č. 4 s místostarostou Bystřice pod Hostýnem Jiřím Ottem ze dne 10. 3. 2021

8 Přílohy

Otázky k rozhovorům pro představitele vybraných měst

A) Samospráva, řízení

1. Co Vás přimělo angažovat se v komunální politice?
2. Co se Vám povedlo ve Vaší funkci, ve které jste již několik volebních období?
3. Jaké vize byste chtěl prosadit v rozvoji města do budoucna?
4. Konají se pracovní schůze před zasedáním zastupitelstva?
5. Kdo je obvykle iniciátorem pracovních schůzí před konáním zastupitelstva?
6. Podle čeho postupuje zastupitelstvo při schvalování investičních záměrů, např. strategický plán rozvoje města, plán investičních akcí nebo podle politického rozhodnutí?
7. Kdo obvykle rozhoduje o investiční akci města (panuje shoda mezi členy zastupitelstva)?

B) Hospodaření

8. Jak byste zhodnotil hospodaření města?
9. Jaké v něm spatřujete silné a slabé stránky?
10. Máte nějaký konkrétní návrh na zlepšení hospodaření města?
11. Je ve Vašem městě vybírání poplatků problematické?
12. Uvažujete o jejich navýšení za účelem růstu příjmů města, které by byly využity k rozvoji města?
13. Jak moc Covid 19 poškodil příjmy města?
14. Je proces schvalování rozpočtu předjednáván před řádným zasedáním zastupitelstva nebo není?
15. Jaký je Váš názor na participativní rozpočet? Neuvažujete o jeho zavedení?
16. Je příspěvek na výkon státní správy dostačující na pokrytí výdajů spojených s výkonem státní správy?
17. Jak město žádá o investiční transfery?
18. Je obtížné je získávat?
19. Využívá město čerpání těchto transferů naplno?
20. Hodlá se město i nadále zapojovat v žádostech o investiční transfery na projekty?

C) Investice

21. Kdo přichází s nápadem k investiční akci ve městě?

- Starosta
- Stejný člen zastupitelstva
- Skupina stále stejných členů zastupitelstva
- Zaměstnanec městského úřadu
- Místní aktéři (představitelé místních zájmových organizací)
- Občané města

22. Jaké jsou priority v investičních záměrech města?

23. Zabývá se zastupitelstvo rozvojovými investičními projekty nebo řeší pouze opravy a rekonstrukce (udržování)?

D) Spolupráce

24. Účastní se místní občané veřejných zasedání zastupitelstev?

25. Jak se zapojují se spoluobčané do plánování místního rozvoje?

26. Vyvíjejí spoluobčané iniciativu v místních spolcích?

27. Je Vaše město členem regionálního či jiného uskupení, např. mikroregionu, MAS, SMS, SMO?

28. Prosazují představitelé města zájmy města i jinde, např. v krajském zastupitelstvu, či svazku místních samospráv?

29. Je tato případná spolupráce přínosná pro město?

Lipník nad Bečvou

Zdroj: www.idnes.cz

Bytčice pod Hostýnem

Zdroj: www.bytriceph.cz

Sportovní hala v Lipníku nad Beečvou

Zdroj: www.ksprefa.cz

Podhoran v Bystřici pod Hostýnem

Zdroj: www.idnes.cz